

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

ПЛАН З ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З ВІЛ-ІНФЕКЦІЄЮ/ СНІДОМ НА 2019-2020 РОКИ

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

УДК: 311.211:161-036.8:303.4:303.6-616.98:578.828

План з підвищення ефективності використання стратегічної інформації у сфері боротьби з ВІЛ/СНІДом на 2019-2020 роки

Документ розроблений за підтримки проекту SI Lab «Підтримка системи епіднагляду за ВІЛ і системи управління/поліпшення якості лабораторій МОЗ України, покращення використання стратегічної інформації та розбудова потенціалу громадської охорони здоров'я», що впроваджується ЦГЗ, за фінансування Центрів контролю та профілактики захворювань США (CDC), в рамках Надзвичайного плану Президента США для надання допомоги у зв'язку зі СНІДом (PEPFAR).

Відповідальність за зміст викладеного матеріалу лежить винятково на його авторах і не обов'язково відображає офіційну позицію Центрів контролю та профілактики захворювань США (CDC).

Київ -2018

Зміст

Список скорочень	2
1. Вступ	3
2. Огляд епідемічної ситуації з ВІЛ/СНІДу в Україні	5
3. Стратегія подолання епідемії ВІЛ-інфекції в Україні	8
4. Стратегічна інформація у сфері ВІЛ/СНІДу	10
5. Мета та завдання Плану з підвищення ефективності використання стратегічної інформації у сфері боротьби з ВІЛ/СНІДом	16
6. План з підвищення ефективності використання стратегічної інформації у сфері боротьби з ВІЛ/СНІДом на 2019-2020 роки	18
1) Посилення потенціалу системи моніторингу і оцінки та розвиток партнерства у сфері стратегічної інформації	18
2) Консолідація джерел та удосконалення систем даних	19
3) Забезпечення якості даних	21
4) Аналіз даних	22
5) Оптимізація використання стратегічної інформації	23
7. Контроль та координація виконання плану з підвищення ефективності використання стратегічної інформації у сфері боротьби з ВІЛ/СНІДом на 2019-2020 роки	26
ДОДАТКИ:	
Додаток 1. Операційний план з підвищення ефективності використання стратегічної інформації у сфері боротьби з ВІЛ/СНІДом на 2019-2020 роки	27
Додаток 2. Глобальні індикатори моніторингу відповіді сектору охорони здоров'я на епідемію ВІЛ-інфекції для України	35
Додаток 3. Показники МіО в рамках реалізації Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2019-2023 роки	35
Додаток 4. Індикатори в рамках Глобального моніторингу по СНІДу (GAM)	36
Додаток 5. Індикатори в рамках виконання зобов'язань держави перед Глобальним Фондом для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	40

Список скорочень

АРТ	Антиретровірусна терапія
БО	Благодійна організація
ВІЛ	Вірус імунodefіциту людини
ВГ	Вірусний гепатит
ВООЗ	Всесвітня організація охорони здоров'я
ГФ	Глобальний фонд для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією
ЕН	Епідеміологічний нагляд
ЗОЗ	Заклади охорони здоров'я
ІБПД	Інтегроване біоповедінкове дослідження
ІПСШ	Інфекції, що передаються статевим шляхом
КГ	Ключові групи щодо інфікування ВІЛ
ЛЖВ	Люди, які живуть з ВІЛ
ЛВНІ	Люди, які вживають наркотичні речовини в ін'єкційний спосіб
МБФ	Міжнародний благодійний фонд
МіО	Моніторинг і оцінка
МН	Медичний нагляд
МРГ	Міжвідомча робоча група
МТД	Міжнародна технічна допомога
НУО	Неурядова організація
ООН	Організація Об'єднаних Націй
ОЯД	Оцінка якості даних (DQA)
ППМД	Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини (PMTCT)
ПТВ	Послуги з тестування на ВІЛ
СІ	Стратегічна інформація
СНІД	Синдром набутого імунodefіциту
СП	Секс-працівники
ТБ	Туберкульоз
ЦГЗ	Державна установа «Центр громадського здоров'я МОЗ України»
ЧСЧ	Чоловіки, які мають сексуальні стосунки з чоловіками
Центр СНІДу	Центр профілактики та боротьби зі СНІДом
ЮНІСЕФ	Дитячий фонд ООН (UNICEF)
Case++	Електронна система обліку клієнтів проектів з догляду і підтримки
CDC	Центри з контролю і профілактики хвороб в США (Centers for Disease Control and Prevention)
Fast Track	UNAIDS Fast-Track Strategy — «Прискорення: припинення епідемії СНІДу до 2030 року»
PEPFAR	Надзвичайний план Президента США з надання допомоги у боротьбі з ВІЛ/СНІД
SILab	Проект «Підтримка системи епідеміологічного нагляду за ВІЛ і системи управління/поліпшення якості лабораторій Міністерства охорони здоров'я України, покращення використання стратегічної інформації та розбудова потенціалу громадської охорони здоров'я в рамках Надзвичайної ініціативи Президента США з надання допомоги у боротьбі з ВІЛ/СНІД (PEPFAR)»
STMA	Електронний інструмент «Програмний додаток для простого моніторингу лікування» (Simple Treatment Monitoring Application)
SyrEx	Електронна система обліку клієнтів проектів з профілактики ВІЛ-інфекції
UNAIDS	Об'єднана Програма Організації Об'єднаних Націй з ВІЛ/СНІДу
USAID	Агентство США з міжнародного розвитку

1. Вступ

Одним з компонентів системи моніторингу та оцінки (MiO) є розповсюдження та використання даних¹. Збільшення програм та проектів у сфері ВІЛ/СНІДу та розпочате реформування системи охорони здоров'я в Україні підкреслюють актуальність MiO та важливість стратегічної інформації (CI) у покращенні здоров'я населення.

Стратегічна інформація² у сфері ВІЛ/СНІДу – це інформація, придатна для управлінських рішень, з'ясування глобальних питань у контексті планування заходів протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, оцінки стану розвитку епідемії та ефективності впливу на неї³.

Система MiO у сфері ВІЛ/СНІДу покликана вдосконалити процеси створення стратегічних планів, розроблення та виконання державних і регіональних програм протидії поширенню епідемії, благодійних програм, проектів міжнародної технічної допомоги шляхом збирання, проведення аналізу, зберігання та подальшого використання інформації про запобігання поширенню ВІЛ-інфекції.

Широкий спектр заходів щодо подолання епідемії ВІЛ-інфекції невідворотно призводить до збільшення показників та видів інформації, що збирається. Систему MiO сформовано на підставі даних статистики, оціночних даних та результатів дослідження. Показники MiO використовуються для аналізу досягнутих результатів, виміру наслідків від здійснених зусиль, оцінки їх впливу на епідемічну ситуацію, прогнозування перебігу епідемії, стратегічного планування, щорічного планування тощо. Це вимагає підвищення якості та достовірності даних, ефективного їх використання, у тому числі для адекватного планування наявних ресурсів та залучення додаткових.

Також відсутність широкого інформування щодо проблематики ВІЛ/СНІДу серед представників ключових груп щодо інфікування ВІЛ (КГ) та загального населення сприяють, з епідемічної точки зору, поширенню ВІЛ-інфекції, та, з економічної – збільшенню витрат на лікування та догляд людей, які живуть з ВІЛ (ЛЖВ).

План з підвищення ефективності використання стратегічної інформації у сфері боротьби з ВІЛ/СНІДом (План з використання CI) має підтримати зобов'язання країни щодо відповіді на епідемію ВІЛ-інфекції та стати інструментом для інформування та мотивування до дії державних інституцій, неурядових організацій, міжнародних партнерів, інших співтовариств та організацій, що працюють в сфері ВІЛ/СНІДу.

Документ є продуктом Технічної робочої підгрупи для розробки Плану з підвищення ефективності використання стратегічної інформації у сфері боротьби з ВІЛ/СНІДом (TWSG), що була створена при Державній установі «Центр громадського здоров'я МОЗ України» (ЦГЗ) як підгрупа Міжвідомчої робочої групи з питань моніторингу та оцінки ефективності виконання програмних заходів з протидії ВІЛ/СНІДу, туберкульозу та інших соціально небезпечних хвороб, затвердженої наказом МОЗ України від 15.06.2016 року № 581. У квітні 2018 року отримана консультація від експерту Міжнародного центру підготовки та освіти з питань охорони здоров'я департаменту глобального здоров'я університету штату Вашингтон (I-TECH/UW PEPFAR). У травні 2018 року проект Плану з використання CI представлений та погоджений на координаційній зустрічі зі стейкхолдерами.

¹ 12 Components Monitoring and Evaluation System Strengthening Tool. Geneva: UNAIDS, March 2009.

² Інформація стає стратегічною, якщо вона актуалізована та сфокусована, тобто орієнтована на осмислення проблемного питання через прийняття конкретних рішень та виконання дій.

³ Робота зі стратегічною інформацією у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на регіональному рівні. Практичний посібник. – К.: ТОВ «Поліграф плюс», 2015. – 120 с.

План з використання СІ ґрунтується на:

1) керівних принципах, міжнародних рекомендаціях, кращих практиках у сфері СІ в секторі охорони здоров'я та стратегії Fast Track щодо прискореного подолання епідемії ВІЛ-інфекції до 2030 року у рамках Політичної декларації з питань ВІЛ/СНІДу, прийнятою Генеральною Асамблеєю ООН в червні 2016 року⁴;

2) цілях Загальнодержавної програми на 2019-2023 рр. та національних стратегій, у тому числі Стратегії забезпечення сталої відповіді епідеміям туберкульозу, в тому числі хіміорезистентного, та ВІЛ/СНІДу на період до 2020 року, схваленої Кабінетом Міністрів України у 2017 році;

3) рекомендаціях, які спрямовані на підвищення ефективності використання СІ, отримані за результатами двох досліджень, що виконувались у рамках проекту SILab протягом 2018 року:

- Оцінка єдиної системи моніторингу та оцінки ефективності заходів, спрямованих на запобігання поширенню епідемії ВІЛ-інфекції, в Україні: національний та регіональний рівні;
- Оцінка системи епіднагляду за ВІЛ-інфекцією/СНІДом в Україні: національний та регіональний рівні.

План з використання СІ був розроблений за ініціативою ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» (ЦГЗ) та Центрів контролю та профілактики захворювань, США (CDC), спрямований на досягнення цілей Політичної декларації «Прискореними темпами до активізації боротьби з ВІЛ та припинення епідемії СНІДу до 2030 року», базується на загальноприйнятих світових рекомендаціях та враховує напрями реформування системи охорони здоров'я в Україні.

Документ підготовлений за підтримки Проекту міжнародної технічної допомоги «Підтримка системи епідеміологічного нагляду за ВІЛ і системи управління/поліпшення якості лабораторій Міністерства охорони здоров'я України, покращення використання стратегічної інформації та розбудова потенціалу громадської охорони здоров'я» в рамках Надзвичайної ініціативи Президента США з надання допомоги у боротьбі з ВІЛ/СНІДом (PEPFAR) (проект SILab).

---

⁴ Керівництво ВООЗ «Strategic information: a consolidated framework. In. Consolidated Strategic Information Guidelines for HIV in the Health Sector; 2015»; керівництва UNAIDS, USAID, CDC; програмний План МіО ГФ тощо.

2. Огляд епідемічної ситуації з ВІЛ/СНІДу в Україні

Епідемія ВІЛ-інфекції залишається проблемою загальнодержавного масштабу в Україні. Сучасна епідемічна ситуація в Україні поки що не дає підстав стверджувати про суттєве зниження тягаря, пов'язаного з ВІЛ/СНІДом⁵. Прогнозування подальшого розвитку епідемії в масштабах країни набуває все більшої складності через кризові соціально-економічні явища і ускладнення ситуації в східних регіонах України.

Згідно з оновленою оцінкою, на початок 2018 року в Україні мешкало 244 000 ЛЖВ усіх вікових категорій, з урахуванням даних АР Крим, м. Севастополь та тимчасово неkontрольованих Урядом України територій Донецької та Луганської областей. Рівень поширеності ВІЛ серед дорослих 15 років і старше оцінюється у 0,63%, у віковій групі 15-49 років – 0,94%⁶.

Оціночна кількість людей, які вживають наркотичні речовини в ін'єкційний спосіб (ЛВНІ), складає 347 тисяч осіб; людей, які надають сексуальні послуги за винагороду (або секс-працівників, СП), – 80 тисяч осіб; чоловіків, які мають сексуальні стосунки з чоловіками (ЧСЧ) – 181 тисяча осіб.

Станом на 01.10.2018 рік на обліку у закладах охорони здоров'я (далі ЗОЗ) перебувало 144 633 ВІЛ-позитивних громадян України (показник 342,6 на 100 тис. населення)⁷, у тому числі 46 443 хворих на СНІД (показник 110,0 на 100 тис. населення); 98 936 пацієнтів отримувало АРТ – 70,8%⁸ від групи медичного нагляду.

У 2017 році в Україні зареєстровано 15 680 ВІЛ-позитивних людей (37,0 на 100 тис. населення) та 2 514 дітей, народжених ВІЛ-позитивними жінками, з непідтвердженим ВІЛ-статусом; діагностовано 9 308 нових випадків СНІДу (21,9 на 100 тис. населення); 3 298 хворих померли від СНІДу (7,7 на 100 тис. населення). Туберкульоз залишається найбільш поширеним СНІД-індикаторним захворюванням (50,5%) та однією з основних причин смерті хворих на СНІД (51,1%).

У структурі нових випадків ВІЛ-інфекції переважають чоловіки (60,0%) та особи працездатного віку 25-49 років (80,2%). З 2008 року домінуючим шляхом передачі ВІЛ залишається статевий шлях, який становив у 2017 році 73,8%. Покращується виявляємість ВІЛ-позитивних ЧСЧ – у 2017 році зареєстровано 492 таких випадків, однак внаслідок високого рівня стигматизації цієї групи їх облік є неповним. Зберігається тенденція до зменшення кількості вперше зареєстрованих ВІЛ-позитивних ЛВНІ – з 6 558 у 2008 р. до 3 997 у 2017 р.⁹

За даними біоповедінкових досліджень 2017-2018 років, поширеність ВІЛ серед ЛВНІ становила 22,6%, серед СП – 5,2%, серед ЧСЧ – 7,5%.

Щорічно в Україні кожна п'ята ВІЛ-позитивна людина, яка виявлена за результатами лабораторних досліджень, залишається поза медичним обліком (21% у 2017 р.), ще 20% ЛЖВ, які вже перебувають на обліку, не звертаються до ЗОЗ з різних причин кожного року. Пізнє виявлення та несвоєчасне залучення до медичного нагляду ВІЛ-позитивних осіб

⁵ http://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/Get-on-the-Fast-Track_en.pdf;

https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/documents/20171127-Annual_HIV_Report_Cover%2BInner.pdf

⁶ для отримання нових національних оцінок була використана версія програми Spectrum/EPP 5.63

⁷ включаючи дітей, народжених ВІЛ-позитивними жінками, ВІЛ-статус яких остаточно не встановлений

⁸ без урахування дітей, народжених ВІЛ-позитивними жінками, ВІЛ-статус яких остаточно не встановлений

⁹ Інформаційний бюлетень «ВІЛ-інфекція в Україні» № 49. – Київ, 2018 – 121 с.

сприяє щорічному зростанню частки осіб у III-IV клінічних стадіях серед нових випадків ВІЛ-інфекції (56,3% у 2017 р.).

Поширення ВІЛ на різних територіях України нерівномірне. Спостерігається чітка регіоналізація епідемічного процесу (змішаний тип епідемії¹⁰):

- майже 50% усіх ЛЖВ, які офіційно перебувають на обліку, проживають у 4-х регіонах України (Дніпропетровська, Донецька, Одеська області, м. Київ);
- епідемія сконцентрована у містах – 78,5% усіх ЛЖВ, які перебувають на обліку, є мешканцями міст;
- у 7 регіонах рівень поширеності ВІЛ серед вагітних перевищує 1,0%, що вказує на можливість генералізації епідемічного процесу на цих територіях (Дніпропетровська, Донецька, Кіровоградська, Миколаївська, Одеська, Херсонська, Чернігівська області);
- рівні поширеності ВІЛ серед представників КГ значно варіюють в залежності від територій: серед ЛВНІ – від 0,8% (м. Ужгород) до 40% (мм. Біла Церква, Кривий Ріг); серед СП – від 0,5% (мм. Львів, Ужгород, Чернівці) до 23% (м. Черкаси); серед ЧСЧ – від 0,3% (м. Суми) до 22,8% (м. Донецьк)¹¹.

Національний каскад послуг для ЛЖВ на початок 2018 року

Оціночна кількість ЛЖВ, що не включає дані АР Крим, м. Севастополь та тимчасово неконтрольованих Урядом України територій Донецької та Луганської областей, становила на початок 2018 року **203 000 ЛЖВ** усіх вікових категорій

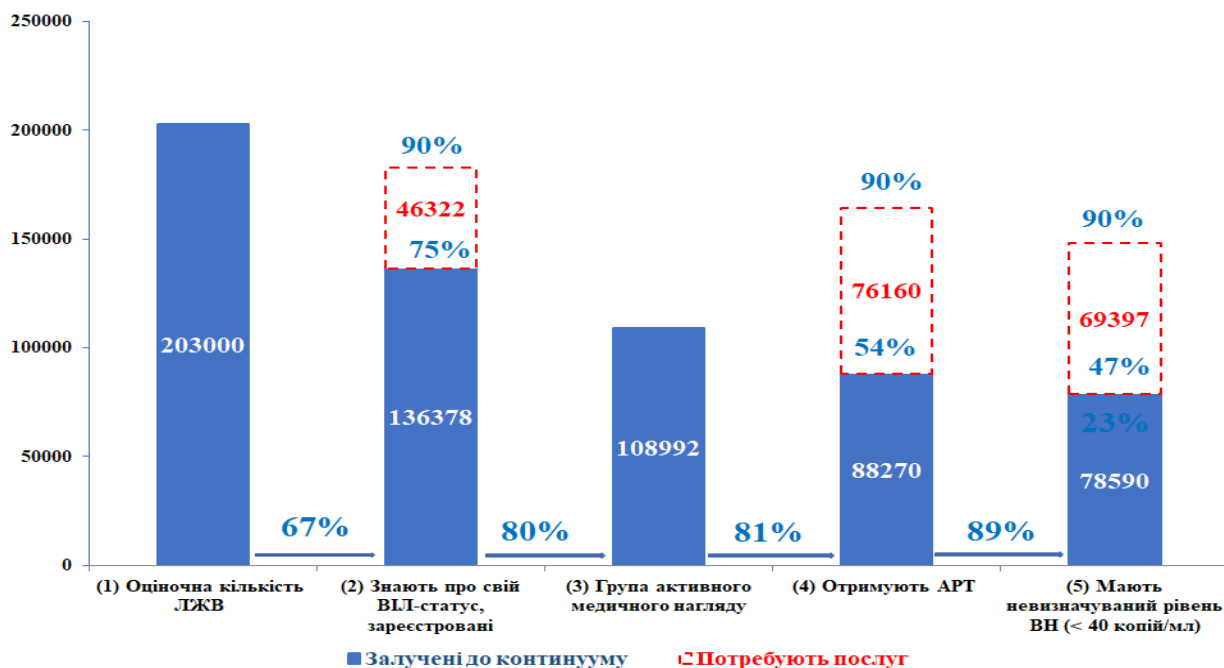

Рис. 1. Каскад послуг для людей, які живуть з ВІЛ, в Україні, станом на 01.01.2018 року

¹⁰ Відповідно до кількісних критеріїв ВООЗ/ЮНЕЙДС, змішані епідемії ВІЛ-інфекції являють собою одну або кілька концентрованих епідемій з ознаками генералізованої епідемії: люди, інфіковані ВІЛ, є в одній або декількох групах населення, а також серед населення в цілому.

¹¹ За результатами біоповедінкових досліджень 2017-2018 рр.

203 000

- оціночна кількість ЛЖВ в Україні на початок 2018 року (усі вікові категорії).
- оціночні дані отримано за допомогою програми Spectrum; для контрольованих Урядом України території Донецької та Луганської областей – за допомогою програми Spectrum та розрахункових даних

136 378

- кількість осіб, які знають про свій ВІЛ-позитивний статус та зареєстровані (перебували на обліку у ЗОЗ) станом на 01.01.2018 року, або 67% від оціночної кількості ЛЖВ або 75% від цільового показника, що відповідає «першим 90».
- для досягнення цільового показника «перших 90» стратегії Fast-Track (182 700 ЛЖВ знають про свій ВІЛ-позитивний статус та зареєстровані) необхідно виявити та залучити до системи медичної допомоги у ЗОЗ ще 46 322 ЛЖВ.

108 992

- група активного медичного нагляду, що складає 80% від загальної кількості ВІЛ-позитивних осіб, які зареєстровані (перебували на обліку у ЗОЗ), станом на 01.01.2018 року та звернулися за медичною допомогою хоча б один раз (або мали хоча б одне лабораторне обстеження) протягом попереднього року.

88 270

- кількість ЛЖВ, які отримують АРТ, станом на 01.01.2018 року, що складає 43,5% від оціночної кількості ЛЖВ або 54% від цільового показника, що відповідає «другим 90»; на сьогодні це 81% від групи активного медичного нагляду ЛЖВ.
- для досягнення цільового показника «других 90» стратегії Fast-Track (164 430 осіб мають отримувати АРТ) необхідно залучити до АРТ ще 76 160 ЛЖВ.

78 590

- кількість ЛЖВ, які отримували АРТ ≥ 6 міс. та досягли невизначального рівня ВН ВІЛ станом на 01.01.2018 року, що становить 39% від оціночної кількості ЛЖВ або 47% від цільового показника, що відповідає «третьому 90» та на сьогодні становить 89% від тих, хто отримує АРТ.
- для досягнення цільового показника «третього 90» стратегії Fast-Track (147 987 осіб повинні мати вірусну супресію ВІЛ), необхідно досягти невизначального рівня ВН ще у 69 397 ЛЖВ.

Як можна бачити з представлених даних, у 2017 році основні втрати ЛЖВ пов'язані з недостатнім розширенням доступу до тестування на ВІЛ, залученням та утриманням на медичному обліку ВІЛ-позитивних людей. З метою скорочення розриву між досягнутими та цільовими показниками каскаду допомоги для ЛЖВ, необхідно одночасно реалізувати низку заходів, спрямованих на дотримання безперервного ланцюга надання послуг ЛЖВ. Крім забезпечення безперервності та наступності послуг, важливо створити умови для оптимізації програм з тестування на ВІЛ, залучення до медичної допомоги ЛЖВ та інтенсивного розширення АРТ, а також підвищення ефективності лікування, що в цілому сприятиме зниженню кількості нових випадків ВІЛ-інфекції та смертей, від хвороб зумовлених ВІЛ.

3. Стратегія подолання епідемії ВІЛ-інфекції в Україні

Попередження інфекційних хвороб і контроль за ними, зокрема щодо ВІЛ-інфекції/СНІДу, передбачені Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (відповідно до статті 427 глави 22 «Громадське здоров'я» розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди) та зобов'язаннями держави перед Глобальним Фондом для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією (ГФ).

Україна має національну стратегію щодо подолання епідемії ВІЛ-інфекції, яка затверджена на законодавчому рівні та є обов'язковою для виконання для усіх органів державної влади, стосується як всього суспільства, так і кожного громадянина зокрема. Діяльність у даному напрямі здійснюється державою у тісній співпраці з громадськими та міжнародними організаціями.

Незважаючи на складнощі через кризові соціально-економічні явища та ситуацію в східних регіонах, Україна вживає великих зусиль для досягнення національних цілей з протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та стратегії Fast Track на шляху досягнення політичних зобов'язань щодо припинення глобальної пандемії ВІЛ-інфекції до 2030 року.

Україна проводить ряд реформ в системі управління, бюджетування, охорони здоров'я та інших галузях, що мають вплив на модель та якість надання послуг у сфері ВІЛ/СНІДу:

- На державному рівні були прийняті цілі Fast Track у рамках реалізації *Стратегії забезпечення сталої відповіді на епідемії туберкульозу, в тому числі хіміорезистентного, та ВІЛ-інфекції/СНІДу на період до 2020 року та плану заходів щодо її реалізації* (розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.03.2017 р. №248-р.). Заходи Стратегії спрямовані на забезпечення рівного та своєчасного доступу громадян до якісних послуг у сфері протидії ТБ та ВІЛ-інфекції/СНІДу в умовах переходу з 2017 року від донорського фінансування до фінансування за рахунок бюджетних коштів.
- За підтримки ГФ, через ЮНІСЕФ програма АРТ впроваджується на непідконтрольних Уряду України територіях, де у 2017 році антиретровірусне лікування отримали 9 967 ВІЛ-позитивних людей, у т.ч. діти.
- З метою забезпечення масштабування послуг з тестування на ВІЛ та лікувальних програм задля досягнення Україною цілей 90-90-90 ГФ та PEPFAR продовжують надавати технічну підтримку.
- Завдяки успішним адвокаційним заходам, здійсненим БО «100 ВІДСОТКІВ ЖИТТЯ», та підтримки міжнародних організацій в Україні вдалося досягти радикального зменшення цін на ключові антиретровірусні препарати, зекономити 4,5 млн доларів США та зробити доступною для країни закупівлю долутегравіру за низькою ціною.
- У 2017 році Україна приєдналась до членства Глобальної Коаліції згідно з рішенням Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу від 5.10.2017 р. та зобов'язалась поступово перейти на фінансування базового профілактичного пакету для КГ за рахунок коштів держави, а також розробила Дорожню карту з прискорення профілактики поширення ВІЛ-інфекції в Україні.
- В Україні два міста – Київ (з 2016 р.) та Одеса (з 2017 р.) – стали частиною всесвітнього руху Fast Track Cities.

- Впровадження заходів профілактики передачі ВІЛ від матері до дитини (ППМД) в країні надало змогу досягти зниження рівня вертикальної передачі ВІЛ до 2,2%. Значним кроком стало затвердження наказом МОЗ України від 16.05.2016 р. № 449 Уніфікованого клінічного протоколу первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини», що враховує Опцію «В+»¹² як основну стратегію ППМД в Україні.

У 2018 р. в Україні завершується реалізація Загальнодержавної соціальної цільової програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014-2018 рр. (Загальнодержавна програма). Подальша стратегія у подоланні епідемії ВІЛ-інфекції буде визначена у Концепції наступній Загальнодержавній програмі на 2019-2023 рр., метою якою є зниження захворюваності і смертності від хвороб, зумовлених СНІДом, шляхом забезпечення сталості якісних і доступних послуг у контексті реформування системи охорони здоров'я (реформа системи фінансування, децентралізація, посилення первинної медичної допомоги, створення госпітальних округів, створення єдиного медичного інформаційного простору, тощо) та чіткого державного лідерства у процесі переходу фінансування програм від донорських до бюджетних коштів.

У рамках досягнення цілей стратегії Fast Track на кінець 2020 року, відповідно до оціночних даних, розрахованих на початок 2018 року¹³, в Україні 546 тисяч осіб із КГ мають бути охоплені послугами з профілактики, 182,7 тисяч ЛЖВ повинні знати про свій ВІЛ-позитивний статус і перебувати на обліку у ЗОЗ, 164,4 тисяч осіб – отримувати лікування, 148,0 тисяч із них – мати невизначуваний рівень ВН; а в період до 2023 року в умовах реформи системи охорони здоров'я ці досягнуті цілі будуть утримуватися.

Реалізація стратегії та успіх у подоланні епідемії ВІЛ-інфекції в Україні в подальшому залежить від стратегічного бачення системи МіО як основного джерела СІ у життєвому циклі удосконалення програм, проектів для досягнення національних цілей з протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу.

---

¹² Опція «В+» - це підхід, при якому всі вагітні жінки, які живуть з ВІЛ, незалежно від кількості CD4 або клінічної стадії ВІЛ-інфекції, отримують 3-х компонентну АРТ не тільки як профілактику під час вагітності, але далі впродовж всього життя, як додатковий спосіб запобігання подальшого поширення ВІЛ та власне як АРТ; також передбачається виключення грудного вигодовування дитини.

¹³ без урахування оціночних даних АР Крим, м. Севастополь та тимчасово неконтрольованих Урядом України територій Донецької та Луганської областей

4. Стратегічна інформація у сфері ВІЛ/СНІДу

В рамках реалізації заходів з протидії епідемії ВІЛ-інфекції країна спирається на керівні принципи щодо основних інформаційних продуктів, які періодично складаються різними зацікавленими сторонами. Розробка рутинних, стандартизованих інформаційних продуктів, зокрема періодичних та річних звітів, передбачає їх використання як стратегічної інформації для планування подальших кроків та моніторингу їх виконання.

Прогрес у здійсненні заходів боротьби з ВІЛ/СНІДом оцінюється за показниками наявності ресурсів, охоплення, результатів і впливу з урахуванням сучасних рекомендацій щодо забезпечення МіО заходів у відповідь на існуючі виклики. Збір стратегічної інформації в Україні здійснюється з урахуванням міжнародних рекомендацій, зокрема - Зведеного керівництва ВООЗ зі збору стратегічної інформації, що містить стандартизований базовий набір показників для моніторингу та подання звітів про реалізацію заходів боротьби з ВІЛ/СНІДом¹⁴.

Успішність використання СІ як на національному, так й на регіональному рівнях, залежить від рівня прихильності усіх виконавців та зацікавлених сторін до створення якісних інформаційних продуктів, обміну та подальшого їх використання. Ці основні інформаційні продукти будуть використовуватися підрозділами, які здійснюють МіО у сфері ВІЛ/СНІДу, координаційними радами, керівниками ЗОЗ, служб та департаментів та НУО, а також програмним комітетом для планування заходів на основі доказів та прийняття рішень, що спираються на результати МіО відповіді на епідемію ВІЛ-інфекції.

Основними інформаційними продуктами на національному рівні є:

1. Річний звіт про реалізацію Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу.
2. Інформаційний бюлетень «ВІЛ-інфекція в Україні»
3. Каскад послуг у зв'язку з ВІЛ-інфекцією
4. Національний звіт про досягнутий прогрес у здійсненні глобальних заходів у відповідь на СНІД в Україні (включно: звіт в рамках Глобального моніторингу по СНІДу)
5. Звіт про виконання зобов'язань держави перед Глобальним Фондом для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією
6. Спеціальні звіти (про результати досліджень та оцінок).

Рух інформації в рамках системи МіО (МіО, ЕН, покриття послугами, програмний і фінансовий моніторинг) починається зі збору рутинних статистичних даних у місці надання будь-яких ВІЛ-сенситивних послуг чи менеджменту на рівні первинної ланки. Отже, рух інформації на шляху створення інформаційних продуктів (та в решті СІ) знизу до гори пріоритезує значення первинного джерела інформації – «точки входу» (структурні підрозділи та ЗОЗ державного та приватного сектору, сайти НУО тощо).

Подальший рух інформації передбачає оцінку якості та достовірності даних, збір, узагальнення даних, формування поточних та регулярних звітів, їх аналіз та інформування керівників першого (локального) рівня. Далі інформаційні продукти спрямовуються на більш високий рівень (районний, регіональний тощо), де агрегуються та аналізуються для використання в якості СІ для прийняття рішень, а також спрямовуються на вищий рівень для формування відповідних звітів.

¹⁴ WHO. Framework. Geneva: World Health Organization; 2016. Consolidated strategic information guidelines for HIV in the health sector.

На кожному рівні та етапі збору інформації фахівці або підрозділи, на які покладені функції МіО, перевіряють повноту та якість даних, здійснюють агрегацію та аналіз отриманої інформації для формування звітів в рамках свої компетенції. Звіти будь-якого рівня спрямовуються зацікавленим партнерам та вище для інформування, обговорення, отримання зворотної інформації та прийняття рішень. Вкрай важливо передбачити заходи з посилення потенціалу регіонів щодо створення якісних інформаційних продуктів.

Метою річного звіту про реалізацію Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та Інформаційного бюлетеню «ВІЛ-інфекція в Україні» є представлення всебічного огляду відповіді на епідемію ВІЛ-інфекції на національному та регіональному рівнях. Матеріали містять узагальнені індикатори, що формуються на підставі МіО, а також будь-якої важливої інформації, що стосується розвитку епідемії та заходів у відповідь, а також результати досліджень і оцінок, які можуть бути використані для прийняття стратегічних рішень у сфері ВІЛ/СНІДу, зокрема планування та координації. ЦГЗ є провідною організацією, яка на національному рівні готує такі звіти та надає організаційно-методичну допомогу спеціалістам регіонального рівня.

Аналіз даних в рамках каскаду послуг у зв'язку з ВІЛ-інфекцією представляє собою процес синтезу ключових даних, які надають уяву щодо загального стану та тенденцій у сфері надання допомоги ЛЖВ. В ході аналізу докладно вивчаються взаємозв'язки в контексті проблем ВІЛ/СНІДу, дотримання наступності між різними службами, етапами та ланками у системі надання послуг у зв'язку із ВІЛ-інфекцією. Основна сутність побудови та аналізу каскаду полягає у детальному аналізі помилок та бар'єрів у наданні допомоги, що мають місце на різних етапах маршруту пацієнта – від профілактики захворювання до отримання специфічного лікування.

Національний звіт про досягнутий прогрес у здійсненні глобальних заходів у відповідь на СНІД в Україні складається з показників, рекомендованих для усіх країн-членів ООН (GAM) та є основним документом для уряду України, національних та міжнародних партнерів, що характеризує відповідь на епідемію ВІЛ-інфекції та використовується для вдосконалення заходів, спрямованих на подолання епідемії в країні.

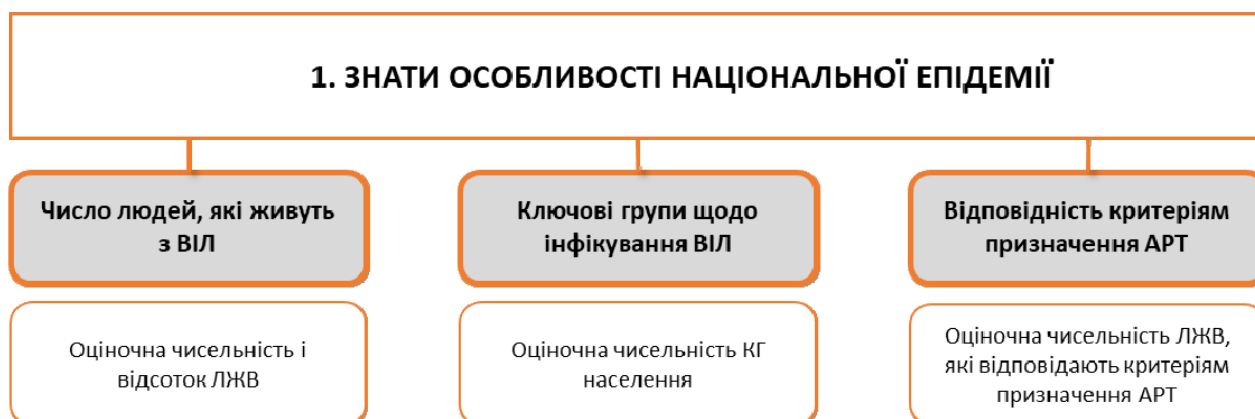
Звіт про виконання зобов'язань держави перед Глобальним Фондом для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією базується на даних відповідності досягнутих результатів цільовим індикаторам відповідно до плану забезпечення стійкості програм протидії ВІЛ/СНІДу та туберкульозу. Для формування звіту використовуються дані щодо реалізації проектів, що виконуються за кошти грантів ГФ.

Спеціальні звіти про результати досліджень та оцінок є важливою стратегічною інформацією для усіх зацікавлених осіб, яка дозволяє отримати комплексну оцінку епідемічного процесу серед ключових та певних груп населення щодо інфікування ВІЛ з метою забезпечення раціонального планування та впровадження профілактичних і протиепідемічних заходів серед населення.

Стратегічна інформація, яка має використовуватися з метою вжиття цілеспрямованих дій на шляху досягнення визначених цілей до 2020 року, відповідає глобальним індикаторам моніторингу відповіді сектору охорони здоров'я на епідемію ВІЛ-інфекції за наступними напрямками:

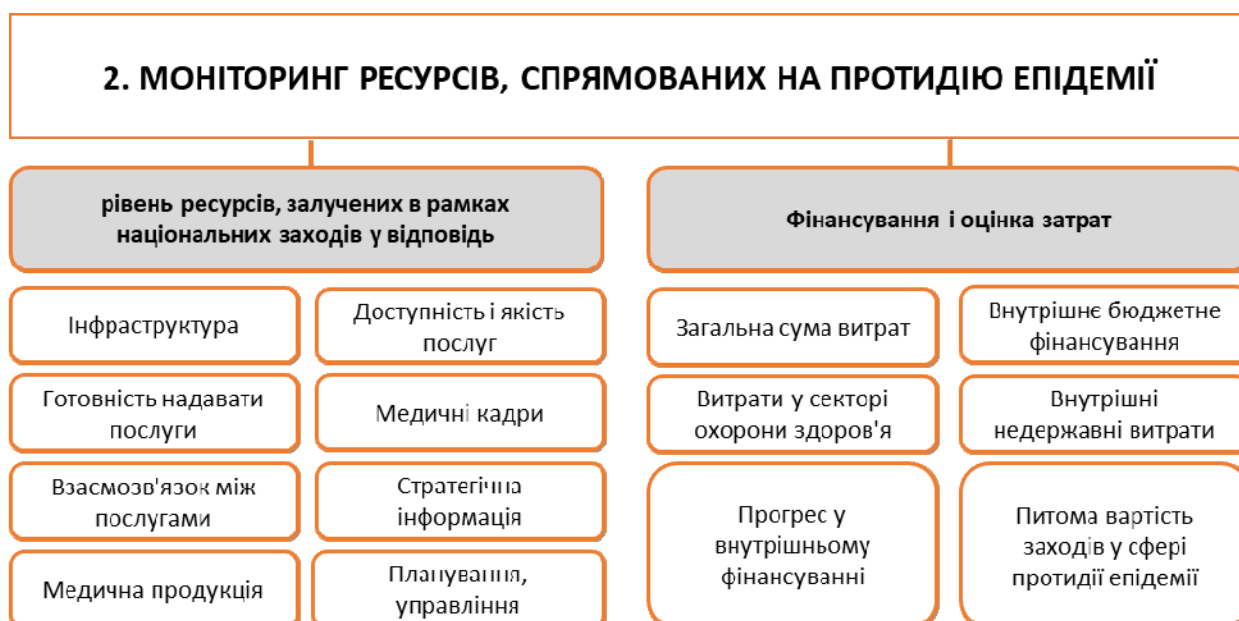
1. Знати особливості національної епідемії
2. Моніторинг ресурсів, спрямованих на протидію епідемії
3. Каскад послуг у зв'язку з ВІЛ-інфекцією
4. Оцінка впливу

Знання про епідемію, розуміння потреб і критеріїв для включення цільових груп населення є основою всіх аспектів заходів, включаючи розробку і планування програм та заходів. Інформація про оціночну кількість людей, які живуть з ВІЛ, носить основоположний характер для планування програм, моніторингу і оцінки їх впливу. Ці дані є важливим компонентом каскаду послуг ЛЖВ.

Оцінка розмірів КГ важлива для прийняття рішень щодо необхідних обсягів надання послуг і підтримки їх на належному рівні відповідно до потреб людей з цих груп населення.

Надання послуг з профілактики, допомоги і лікування при ВІЛ залежать від потенціалу системи охорони здоров'я. ВООЗ визначила шість складових ефективних медичних послуг: інфраструктура для надання послуг, медичні кадри, товари медичного призначення та медичні технології, фінансування, інформація, а також управління і керівництво. Недостатність будь-якого з цих ключових компонентів матиме негативний вплив на потенціал системи в плані надання послуг у зв'язку з ВІЛ.

З урахуванням більш амбіційних завдань на глобальному рівні, потреби у необхідних ресурсах збільшуються, але вкрай важливо досягти максимальних результатів при наявних ресурсах, раціональному розподілу витрат і більш рентабельного використання коштів.

З огляду на особливу увагу, яку приділяють двом основним компонентам, які вимагають стійкого прогнозованого фінансування в необхідних обсягах (забезпечення АРТ і заходи профілактики серед КГ), показники дозволяють виміряти:

- рівень ресурсів, залучених в рамках національних заходів у відповідь;
- фінансування і оцінку затрат: частку витрат системи охорони здоров'я на медичні послуги в зв'язку з ВІЛ; структуру витрат на заходи профілактики та лікування тощо.

ВООЗ визначила основні глобальні та національні показники у сфері ВІЛ/СНІДу, за якими необхідна регулярна звітність¹⁵. Наявність, повнота та достовірність цих показників дозволяють оцінити ефективність роботи національної інформаційної системи в цілому та її здатність забезпечувати процеси обґрунтування політики та планування заходів у відповідь на епідемію ВІЛ-інфекції.

 Показники для національних програм, орієнтованих на **ключові групи щодо інфікування ВІЛ**, призначені для вимірювання охоплення цільової аудиторії адресними заходами. У разі низьких показників охоплення, необхідно визначити причини, що призводять до недостатніх масштабів та/або доступ цільових груп до цих послуг є обмеженим. Довгострокова дія ефективної програми профілактики полягає у зниженні числа нових випадків інфікування серед КГ. Зазвичай рекомендується проводити аналіз і оцінку даних, отриманих з декількох джерел.

 Відправним пунктом в процесі побудови каскаду послуг у зв'язку з ВІЛ-інфекцією є **знання людей, які живуть з ВІЛ, про свій ВІЛ-позитивний статус** - перша з трьох глобальних цілей в області лікування "90-90-90". Таким чином, ефективність послуг з тестування на ВІЛ (ПТВ) вимірюється не в плані

¹⁵ WHO. Framework. Geneva: World Health Organization; 2016. Consolidated strategic information guidelines for HIV in the health sector.

використаних тестів, а в плані кількості людей, які знають про свій ВІЛ-позитивний статус, особливо серед КГ. Якість ПТВ залежить не тільки від досягнення високих показників охоплення, але і від точності постановки діагнозу і ефективності взаємозв'язку з заходами щодо профілактики, наданням допомоги і лікуванням при ВІЛ-інфекції. Вкрай важливо здійснювати аналіз індикаторів ПТВ для виявлення втрачених можливостей в плані налагодження взаємозв'язку між людьми, яким було вперше поставлено діагноз, і наданням їм допомоги у зв'язку із ВІЛ-інфекцією.

Вирівнювання **взаємозв'язків за принципом "люди з позитивним результатом тесту на ВІЛ - заходи щодо профілактики, лікування та надання допомоги"** є важливим з'єднанням в галузі медичних послуг при ВІЛ-інфекції.

Індикатори за цим напрямком дозволяють оцінити прогрес в плані збільшення кількості людей, що отримують допомогу при ВІЛ, та якість організації заходів із залучення людей, які отримали позитивний результат тестування на ВІЛ до МН.

Своєчасне вжиття заходів з усунення прогалин у цьому напрямку здатне суттєво прискорити досягнення прогресу. Інші показники дозволяють оцінити заходи в рамках програм медичної допомоги при ВІЛ, включаючи профілактику пневмоцистної пневмонії (ПП), тестування статевих партнерів, скринінг і профілактику ТБ, діагностику вірусних гепатитів В і С, ІПСШ та опортуністичних хвороб.

Доля дорослого населення із пізньою стадією захворювання та низьким показником CD4 при взятті під медичний нагляд, відображає комбінацію різних факторів, включаючи своєчасність первинної діагностики ВІЛ-інфекції та час очікування АРТ. Відповідні індикатори надають інформацію про ефективність допомоги ЛЖВ і є стратегічною інформацією для прийняття рішень щодо оперативного усунення недоліків чи оптимізації лікувальних програм.

Антиретровірусна терапія (АРТ) на даний час є основним компонентом серед заходів у відповідь на епідемію ВІЛ-інфекції, а оцінка прогресу у розширенні АРТ має найважливіше значення для моніторингу всього каскаду послуг з профілактики та лікування ВІЛ-інфекції. Індикатори, що використовуються при оцінці цього напрямку, вказують на досягнення та прогалини у лікуванні ЛЖВ від початку спостереження до ключових кінцевих результатів, серед яких найважливішими є дані щодо утримання в програмі АРТ та досягнення невизначуваного рівня вірусного навантаження ВІЛ (менше 1000 РНК копій/мл).

Моніторинг утримання в програмі АРТ та інших кінцевих результатів лікування пацієнтів є стандартною рекомендацією ВООЗ і використовується в цілях глобальної звітності. Показники утримання в програмі лікування та дотримання режиму АРТ мають вирішальне значення не тільки для досягнення успішних результатів лікування, але і для стримування розвитку стійкості до антиретровірусних препаратів.

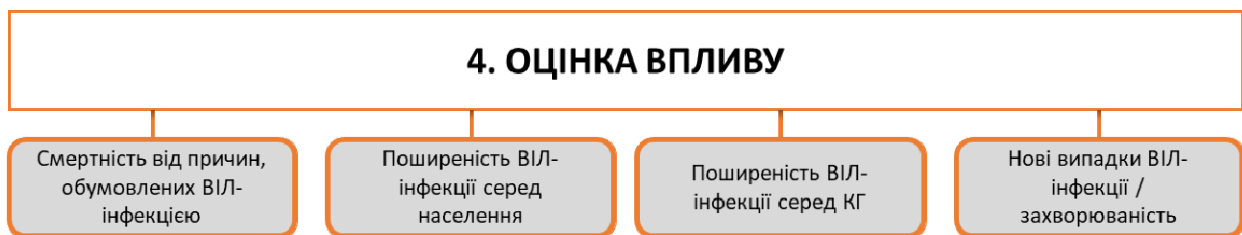
Взаємозв'язок між АРТ, вірусним навантаженням (ВН) та передачею ВІЛ на індивідуальному рівні використовується для вимірювання успішності лікування в когорті пацієнтів, які отримують АРТ, шляхом моніторингу показників пригнічення ВІЛ.

Показники вірусної супресії також використовуються для оцінки загального потенціалу передачі ВІЛ-інфекції в популяції з метою оцінки ефективності АРТ як фактору запобігання передачі ВІЛ-інфекції. В даний час багато країн не проводять моніторинг ВН на регулярній основі.

В рамках ефективної програми АРТ у більшості людей, що отримують АРТ, передбачається пригнічення ВН, що істотно знижує вірогідність передачі ВІЛ-інфекції у разі незахищених статевих стосунків. Визначальними факторами пригнічення ВН є ефективність антиретровірусних препаратів, показники утримання в програмі АРТ та прихильності ЛЖВ до лікування.

В рамках послуг з **профілактики передачі ВІЛ від матер до дитини (ППМД)** передбачається надання допомоги як матері, так і дитині, розраховані у певний період часу. Індикатори каскаду послуг в рамках ППМД відображають найбільш загальні проблеми, пов'язані з доступом до заходів з ППМД, а також включають ряд кінцевих результатів програм, які використовуються в якості доказової бази для валідації елімінації передачі ВІЛ- від матері до дитини.

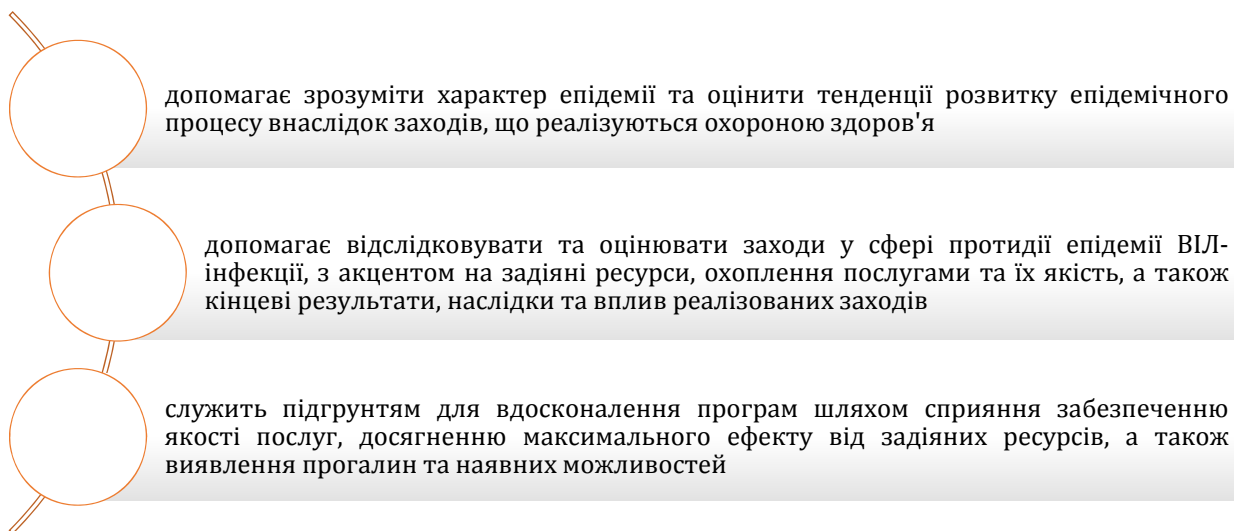

Метою оцінки впливу є збір фактичних даних про загальний кінцевий вплив програм з профілактики, надання допомоги та лікування при ВІЛ. В рамках програми охорони здоров'я необхідна чіткість щодо показників виміру її впливу та тенденцій - зокрема, таких показників, як рівні смертності та захворюваності, які є найбільш важливими показниками впливу в сфері охорони здоров'я для оцінки ефективності програм по боротьбі з ВІЛ. Враховуючи складність вимірювання зазначених показників, ефективність заходів можна оцінити за такими підсумковими показниками, як утримання в програмі лікування та пригнічення вірусного навантаження.

5. Мета та завдання Плану з підвищення ефективності використання стратегічної інформації у сфері боротьби з ВІЛ/СНІДом

Основною метою Плану з підвищення ефективності використання стратегічної інформації у сфері боротьби з ВІЛ/СНІДом (План з використання СІ) є оптимізація діяльності з використання СІ у системі МІО, плануванні програм та заходів для забезпечення ефективній протидії епідемії ВІЛ-інфекції.

План використання СІ – це комплекс заходів, спрямованих на забезпечення доступних якісних даних для здійснення раціонального планування ресурсів та прийняття керівних обґрунтованих рішень у сфері ВІЛ/СНІДу. Згідно рекомендацій ВООЗ, з метою оптимізації програм і максимального підвищення їх ефективності, СІ виконує три завдання¹⁶:

Для забезпечення досягнення мети Плану з використання СІ в Україні передбачене виконання наступних завдань:

- визначення пріоритетних напрямків для підтримки критично важливих складових епідеміологічного нагляду, заповнення прогалин в даних, підвищення потенціалу та скорочення дублювання;
- покращення ідентифікації поточних драйверів, що впливають на основні показники епідемічного процесу (захворюваність, смертність, інші) для розробки та оптимізації цільових заходів і стратегій;
- створення підґрунтя для більш ефективної інтеграції та використання даних для оцінки заходів з протидії епідемії ВІЛ-інфекції та їх впливу на епідемічну ситуацію з ВІЛ-інфекції;
- створення єдиної програми результатів імплементаційних, операційних, інших досліджень, яка охоплює СІ за різними послугами у зв'язку з ВІЛ, та посилює інтеграцію профілактичних та лікувальних послуг для людей, які живуть з ВІЛ;
- удосконалення математичних моделей, впровадження підходів до економічного аналізу для вивчення найкращих заходів з протидії ВІЛ/СНІДу;

¹⁶ WHO. Framework. Geneva: World Health Organization; 2016. Consolidated strategic information guidelines for HIV in the health sector.

- розробка комплексних планів внутрішніх і зовнішніх комунікацій та створення основи зовнішнього партнерства у сфері стратегічної інформації з ВІЛ/СНІДу.
- напрацювання рекомендацій щодо формування підходів до стандартизації та дизайну СІ для покращення програм з протидії ВІЛ/СНІДу як ключових елементів у зниженні рівнів захворюваності та смертності, пов'язаних з ВІЛ-інфекцією, в умовах реформування охорони здоров'я.

План описує дії ефективного використання СІ, що будуть проводитися у 2019 – 2020 роках, графік їх реалізації, за потреби - людські і фінансові ресурси для такої діяльності.

Фактично План з використання СІ є дорожньою картою на 2019-2020 роки у розробці єдиної комплексної та узгодженої системи МіО для оцінки прогресу національної відповіді на епідемію ВІЛ-інфекції та об'єктивного визначення наявних прогалин.

Основні розділи Плану з використання СІ включають:

1. Посилення потенціалу системи МіО та розвиток партнерства у сфері стратегічної інформації
2. Консолідація джерел та удосконалення систем даних
3. Забезпечення якості даних
4. Аналіз даних
5. Оптимізація використання стратегічної інформації

Цільова аудиторія – фахівці національного та регіонального рівнів, задіяні у системі МіО у сфері протидії епідемії ВІЛ-інфекції, спеціалісти іншого профілю, представники громадських та міжнародних партнерських організацій, які зацікавлені у створенні та використанні стратегічної інформації у сфері ВІЛ/СНІДу.

6. План з підвищення ефективності використання стратегічної інформації у сфері боротьби з ВІЛ/СНІДом на 2019-2020 роки

1. Посилення потенціалу системи МіО та розвиток партнерства у сфері стратегічної інформації

Ціль: Забезпечення сталого розвитку та ефективного функціонування систем МіО на засадах партнерства в умовах реформування охорони здоров'я.

Україна має побудувати стійку систему МіО у сфері протидії ВІЛ/СНІДу як частини системи громадського здоров'я, яка б використовувала високоякісні дані і дедалі менше залежала від зовнішнього фінансування. Крім того, в ході реформи охорони здоров'я в Україні напрямок «моніторинг і оцінка» має стати структурною складовою громадського здоров'я, а напруження у сфері ВІЛ/СНІДу – каталітичним зерном для цього. Функціональна і ефективна система МіО - це інструмент, який формує, аналізує і використовує стратегічну інформацію.

Враховуючи перехід значної частини активностей у сфері ВІЛ/СНІДу під опіку організацій державного сектора, ЦГЗ, керуючись керівними принципами Центрів контролю та профілактики захворювань США (CDC) здійснить оцінку існуючого партнерства, використовуючи програму **PARTNER**¹⁷.

З метою вдосконалення та підвищення потенціалу системи МіО у сфері ВІЛ/СНІДу в умовах реформування охорони здоров'я, за ініціатииви ЦГЗ у 2018 році була проведена оцінка єдиної системи моніторингу та оцінки ефективності заходів, спрямованих на запобігання поширенню епідемії ВІЛ-інфекції, в Україні: національний та регіональний рівні. В якості головного ресурсу для розробки та проведення оцінки використані **12 компонентів оцінки системи МіО (UNAIDS)**¹⁸.

У ході оцінки були визначені сильні сторони існуючої системи та сфери для покращення, надані рекомендації, що можуть бути враховані при плануванні як національних, так і регіональних заходів, насамперед, в частині, що стосується розбудови громадського здоров'я, удосконалення системи МіО та планування стратегічної інформації у сфері протидії епідемії ВІЛ-інфекції. Перевага у стратегії розвитку системи МіО надається трьом основним компонентам: моніторинг епідемії ВІЛ-інфекції, моніторинг заходів у відповідь, оцінки і дослідження.

Беручи до уваги значну кількість організації громадянського суспільства, які задіяні до реалізації заходів в рамках грантових угод, та їх вагомий внесок у протидію епідемії ВІЛ-інфекції, важливо налагоджувати партнерство у сфері МіО як на національному, так й на регіональному рівнях. Зазвичай НУО у своїх мережах мають структури, що забезпечують МіО в рамках програмної діяльності, але існує потреба у налагодженні їх координації у роботі по СІ з структурами державного сектору, зокрема, шляхом спільної участі у робочих групах та заходах.

Структура заходів побудована за двома основними напрямками : удосконалення системи МіО та розвиток партнерства у сфері СІ. Посилення потенціалу системи МіО зокрема

¹⁷ Centers for Disease Control and Prevention. Evaluation Guide: Fundamentals of Evaluating Partnerships. Atlanta: U.S. Department of Health and Human Services; 2008

¹⁸ 12 Components Monitoring and Evaluation System Strengthening Tool. Geneva: UNAIDS, March 2009.

передбачає низку заходів, спрямованих на підвищення компетентності осіб, які задіяні до роботи зі стратегічною інформацією у регіонах, та створення належної матеріально-технічної бази. Передбачається, що запровадження на постійній основі оцінки системи МіО дозволить своєчасно та обґрунтовано планувати заходи щодо її подальшого розвитку.

Налагодження взаємодії з іншими стейкхолдерами та координація діяльності з виконання заходів, запропонованих в рамках реалізації зазначеного розділу Плану CI, переважно відноситься до компетенції відділу моніторингу та оцінки ЦГЗ.

2. Консолідація джерел та удосконалення систем даних

Ціль: Забезпечення доступу до актуальної та високоякісної інформації в потрібний час, в потрібному місці і в потрібному для використання форматі.

Завдання розвинутої інформаційної системи полягає в зборі даних з різноманітних джерел у такому вигляді, щоб їх можна було комбінувати, аналізувати і передавати зацікавленим сторонам для підтримки планування програм і прийняття рішень. Цей процес вимагає наявності стандартизованих протоколів і процедур, починаючи з збору, агрегування і редагування даних і закінчуючи їх аналізом на всіх рівнях з метою забезпечення релевантності та якості даних. Для оцінки усіх елементів каскаду послуг у сфері ВІЛ/СНІДу необхідно, щоб дані були об'єднані в загальній системі збору та обробки даних.

Система МіО має забезпечувати доступ до актуальної та високоякісної інформації (для всіх зацікавлених сторін) в рамках каскаду послуг в потрібний час, в потрібному місці і в

потрібному для використання форматі. За визначенням ВООЗ, ефективна система МіО забезпечує наступне¹⁹:

- використовує основний набір показників, що дозволяють вимірювати і оцінювати значущі і важливі для програми аспекти;
- організовує системи збору даних таким чином, щоб при регулярному зборі даних використовувалися стандартизовані форми і процедури агрегування;
- оперативно збирає дані з різних джерел;
- удосконалює системи, з тим щоб сприяти формуванню стратегічної інформації, наприклад реалізуючи системи унікальних ідентифікаційних кодів або належним чином використовуючи електронні системи;
- має механізми забезпечення якості, аналізу та використання даних для прийняття рішень.

Для охоплення всіх важливих елементів каскаду послуг при ВІЛ необхідно, щоб дані надходили з різних джерел і підтримувалися системою, що об'єднує різні джерела даних і забезпечує якість і використання даних. Дані, що агрегуються з усіх закладів в рамках рутинного моніторингу, складають основу збору даних для вимірювання показників на всіх етапах каскаду послуг разом з додатковою інформацією, що надходить в рамках епідеміологічного нагляду, обстежень, реєстрації демографічних даних, результатів досліджень і оцінок. Зазначені джерела забезпечують великий обсяг даних для моніторингу епідемії ВІЛ та заходів у відповідь у зв'язку з нею. На національному рівні питання координації зазначених заходів відноситься до компетенції більшості структурних підрозділів ЦГЗ, залежно від сфери їх компетенції.

Система МіО у сфері протидії ВІЛ/СНІДу є інституціонально найбільш розвиненою, мала і має значну донорську підтримку, і тому була і є можливість впроваджувати та удосконалювати МІС-ВІЛ, яка має стати інструментом рутинного моніторингу програм профілактики, лікування, догляду і підтримки, а також джерелом даних епіднагляду та стратегічної інформації щодо побудови каскаду послуг. При повномасштабному впровадженні МІС-ВІЛ важливим є забезпечення виконання базою даних тих функцій, які зараз беруть на себе інші електронні інструменти, які ведуться регіонами або окремими організаціями (наприклад, автоматичне формування когортних каскадів тощо).

¹⁹ WHO. Framework. Geneva: World Health Organization; 2016. Consolidated strategic information guidelines for HIV in the health sector.

3. Забезпечення якості даних

Ціль: Розбудова системи оцінки якості даних для отримання достовірної стратегічної інформації у сфері ВІЛ/СНІДу.

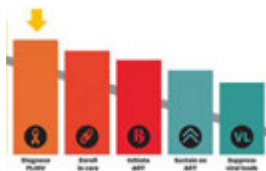
Якість даних є одним з найважливіших результатів роботи єдиної інформаційної системи і є передумовою формування довіри до використання інформації для планування, управління та моніторингу. Якість даних визначається як своєчасна, повна, точна, відповідна вимогам управління та охоплює всі рівні надання послуг, як у системі охорони здоров'я, так й на базі НУО. Тому в рамках розбудови єдиної електронної системи у сфері ВІЛ/СНІДу необхідно паралельно впроваджувати процеси перевірки якості даних та їх постійного вдосконалення на усіх етапах збору та агрегації даних.

Заходи спрямовані на поширення практик аудиту даних на регіональному рівні та локальному рівнях підвищення культури прийняття рішень на основі якісних даних. Актуальність проблеми обумовлена і очікуваним підвищенням попиту керівників ЗОЗ на якісні дані в умовах змінених підходів до фінансування медичних закладів, передбачених реформою медичної галузі. Процес прийняття зважених рішень керівниками має спиратися на якісні дані з достовірних джерел інформації, насамперед в частині обґрунтування потреб у ресурсах на етапі планування заходів та програмної діяльності, а також на етапі проведення оцінки ефективності використання коштів.

Враховуючи зобов'язання України в рамках подання глобальної звітності з ВІЛ/СНІДу, у широкомасштабному запровадженні процесів з ОЯД на сьогодні зацікавлені усі учасники програмних заходів та партнерські організації, зокрема міжнародні донорські організації. Але для розвитку напрямку з ОЯД необхідно перш за все забезпечити розбудову самої системи, що включає вирішення проблемних питань щодо розробки інструментів, унормування методології та процесів, забезпечення взаємодії, кадрового забезпечення, координації та технічного супроводу.

Інституалізація ОЯД, налагодження взаємодії з іншими стейкхолдерами та координація діяльності в рамках ОЯД передбачають залучення широкого кола учасників та посилення лідерства з боку ЦГЗ на етапі розбудови системи.

4. Аналіз даних

Ціль: Перетворення даних в достовірні і переконливі факти, що необхідні для прийняття рішень для забезпечення ефективної відповіді на епідемію ВІЛ-інфекції.

Система МіО генерує великі обсяги різноманітних даних. Однак справжня значущість цих даних залишається низькою, поки вони не будуть проаналізовані, синтезовані і перетворені в стратегічну інформацію у формі, доступній та зрозумілій для керівників, фахівців з планування та інших зацікавлених сторін.

Для забезпечення виконання завдань розділу «Аналіз даних» передбачається реалізація заходів за чотирма основними компонентами: аналіз каскаду послуг; регулярний огляд реалізації програм; епідеміологічний нагляд; оцінка та дослідження в сфері ВІЛ-інфекції.

Аналіз і використання даних залежать від ефективності системи стратегічної інформації, якій, в свою чергу, потрібен функціональний потенціал в різних сферах. Технічні елементи системи стратегічної інформації (наприклад, збір даних з різних джерел, системи управління даними, обстеження і епідеміологічний нагляд, оцінка і дослідження) не можуть ефективно функціонувати без підтримки організаційних структур і процесів, включаючи людські ресурси, скоординоване планування, управління системою МіО та належне фінансування.

Підвищенню ефективності діяльності за даним напрямком має сприяти навчання національних та регіональних експертів, створення тематичних робочих груп, оновлення методичних документів та інструментів, поширення даних серед широкого кола користувачів та зацікавлених сторін.

Координуюча роль у реалізації заходів відводиться відділу МіО ЦГЗ у тісній співпраці з національними та міжнародними експертами, іншими структурними підрозділами ЦГЗ, зокрема - відділом епідеміології за інфекційними хворобами, відділом координації наукових досліджень та відділами координації лікувальних програм.

5. Оптимізація використання стратегічної інформації

Ціль: Перетворення даних в достовірні і переконливі факти, що необхідні для прийняття рішень для забезпечення ефективної відповіді на епідемію ВІЛ-інфекції.

Одним з ключових аспектів потенціалу стратегічної інформації є систематичне і ефективне розповсюдження даних і комунікація.

Показники національної і глобальної звітності повинні надаватися вчасно, а механізм зворотного зв'язку повинен функціонувати на всіх рівнях. Має бути передбачено створення архіву даних з ефективним механізмом обміну даними з метою забезпечення доступу громадськості та стейкхолдерів до інформації та звітів.

Для оптимізації використання СІ в рамках реалізації національних стратегій у сфері ВІЛ/СНІДу необхідно розробити план аналізу і узагальнення даних з розподілом функцій і обов'язків виконавців, чітким і прозорим використанням аналітичних методів, описом щорічної звітності про прогрес і ефективність програм. Крім того, має проводитися рутинний моніторинг якості даних.

Занадто часто дані зберігаються у звітах, на полицях або в базах даних і недостатньо використовуються для розробки та вдосконалення програм, розробки політики, стратегічного планування чи адвокації. Частина причини розбиття процесу полягає в тому, що інформаційні системи по суті є складними, а зібрані на їх основі данні не пов'язані безпосередньо з покращенням надання послуг. Наявність якісних даних є недостатньою для забезпечення використання СІ, оскільки використання даних не було належним чином інтегроване в процеси прийняття рішень, а інформаційні потреби осіб, що приймають рішення, часто неналежним чином представлені в процесі збору даних.

За результатами оцінки системи МіО, яка відбулась у 2018 році, зазначено, що, хоча і повільно, регіональні центри МіО починають змінювати підходи до поширення інформації і застосовують каскадний аналіз, графіки, візуалізацію за допомогою карт. Хоча попри інтенсивну підготовку та залучення до аналітичних проєктів за донорської підтримки, це є швидше винятком, ніж сталою практикою. Фахівці більшості центрів МіО продовжують поширювати інформацію у звичному для себе вигляді – наративному коментарі до періодичних звітних форм про стан епідемії. Візуалізація чи хронологічне відображення в тривалій ретроспективі застосовується вкрай обмежено, зазвичай практикується спрощене («більше ніж», «менше ніж») порівняння з попереднім роком²⁰.

Використання СІ для забезпечення прийняття управлінських рішень є кінцевою метою діяльності системи МіО, що складається з таких стратегій як: сприяння поширенню

²⁰ Звіт про результати оцінки єдиної системи моніторингу та оцінки ефективності заходів, спрямованих на запобігання поширенню епідемії ВІЛ-інфекції, в Україні: національний та регіональний рівні. – Салабай Н., Шваб І., Кузін І., Марциновська В., Антоненко Ж. - К.: 2018. - 64с.

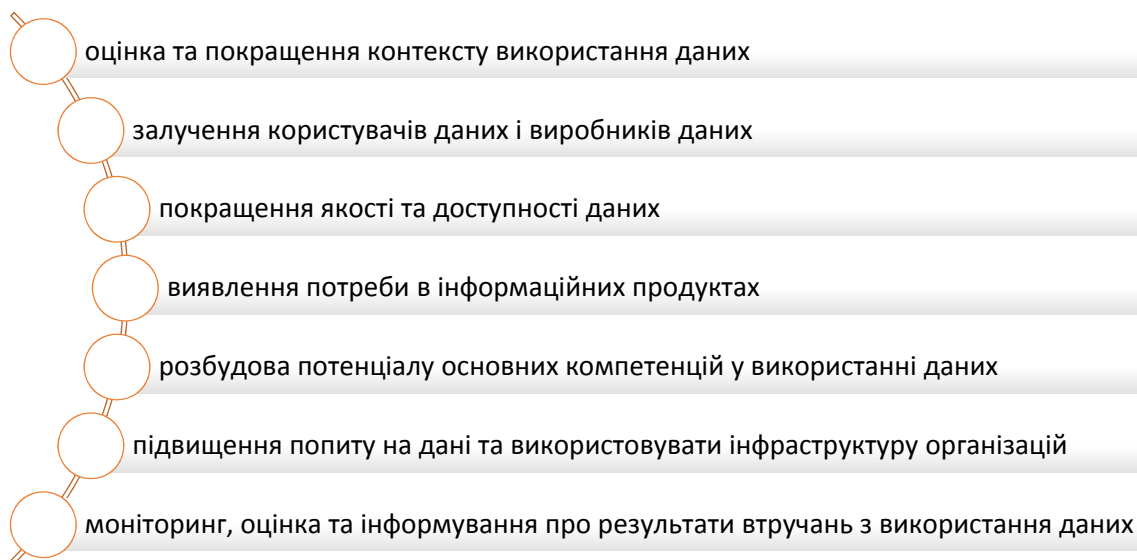
інформації, удосконалення інструментів обробки даних, застосування інвестиційного підходу в управлінні програмами та проектами.

Кожна партнерська організація, залучена до реалізації програм у сфері ВІЛ/СНІДу, має регулярно ділитися CI з усіма зацікавленими сторонами, активно поширювати результати своєї діяльності зокрема на зустрічах, національних та міжнародних конференціях.

Крім забезпечення реалізації заходів з поширення CI, вкрай важливо збільшувати культуру та попит на її використання. Діяльність, спрямована на посилення попиту та використання даних, будується на основі основних джерел. Зусилля щодо покращення попиту та використання інформації будуть успішними тільки в тому випадку, якщо ці зусилля реалізуються в межах системи, яка функціонує або в процесі її зміцнення. Таким чином, матеріали для нашої логічної моделі включають законодавчі, нормативні та планові основи; ресурси, включаючи кадри, фінансування, матеріально-технічне забезпечення, інформаційні та комунікаційні технології; та індикатори, джерела даних та управління даними.

З метою оптимізації поширення та використання стратегічної інформації ЦГЗ в рамках проекту SILab пропонує застосовувати логічну модель, яка описує основні компоненти втручання та те, як вони мають на меті працювати разом, щоб досягти вимірюваних цілей²¹. Відсутність попиту та використання даних обмежує здатність системи охорони здоров'я реагувати на пріоритетні потреби на багатьох його рівнях.

Логічна модель, яка пропонується до впровадження, була розроблена робочою групою моніторингу та оцінки, експертами з досліджень та використання даних у рамках проекту оцінювання MEASURE²². Дії, включені до логічної моделі як заходи для посилення попиту та використання даних, включають:

Логічна модель посилення використання даних при прийнятті рішень забезпечує основу для впровадження, моніторингу та оцінки втручань, спрямованих на підвищення попиту на використання CI. Зрештою, покращення процесу прийняття рішень, що ґрунтується на CI, посилить систему управління охороною здоров'я, покращить результати медичного

²¹ Nutley T, Reynolds H. Improving the use of health data for health system strengthening. Glob Health Action. 2013;6:20001. doi: 10.3402/gha.v6i0.20001. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3573178/>

²² www.measureevaluation.org

обслуговування та сприятиме підвищенню ефективності реалізації програм у сфері ВІЛ/СНІДу.

Існує ряд інструментів збору та використання даних, які були розроблені та використовуються як у системі охорони здоров'я, так й в рамках реалізації окремих проектів з профілактики серед КГ, консультування та тестування на ВІЛ, догляду і підтримки тощо. Важливо і в подальшому нарощувати потенціал для впровадження та забезпечення функціональної сумісності цих інструментів.

Процес активного використання даних має спиратися на участь партнерів-виконавців, налагодження двостороннього зв'язку, інтерактивної участі та планів для подальшої дискусії щодо вирішення проблем з питань, що впливають з процесу МіО. За наявності можливостей слід передбачити внесення до стратегічних цілей розвитку організацій планування навчальних заходів для персоналу МіО навичкам з використання методу триангуляції, картування послуг, використання даних ІБПД, візуалізації та використання СІ.

З метою забезпечення ефективного використання наявних ресурсів чи залучення додаткових, важливо (особливо на регіональному рівні) створити і накопичувати доказову базу в контексті "знати свою епідемію", яка б містила СІ щодо найбільш ефективних втручань у різних сферах протидії епідемії ВІЛ/СНІДу. Інвестиційний підхід в управлінні проектами і програмами дозволить особам, які здійснюють управління та планування ресурсів, визначити стратегічні напрямки, сконцентрувати зусилля на усуненні прогалин у діяльності та аргументувати обсяги та доцільність витрат на конкретні заходи.

Проте, навіть якщо дані є високоякісними та розповсюджуються виробниками в різний спосіб, це не обов'язково означає, що така інформація буде використовуватися. Немає простого лінійного зв'язку між виробництвом, розповсюдженням та використанням СІ. Важливо виявляти ключові проблеми, пов'язані з випуском та використанням даних, а також активно залучати тих, хто приймає рішення, до ефективного використання даних в управлінні системою та окремими програмами

7. Контроль та координація виконання Плану з підвищення ефективності використання стратегічної інформації у сфері боротьби з ВІЛ-інфекцією/СНІДом на 2019-2020 роки

Контроль та координацію виконання Плану з використання СІ забезпечуватиме ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України», зокрема відділ МіО та консультанти, залучені в рамках реалізації проекту SI Lab. В якості інструментів контролю та координації будуть використані опитування щодо виконання активностей основними залученими стейкхолдерами (як відділами ЦГЗ, так і іншими організаціями, які працюють в сфері протидії ВІЛ/СНІД). Серед запланованих заходів в рамках координації виконання Плану використання СІ передбачені наступні:

1. Розробка алгоритмів збору інформації для визначення індикаторів МіО згідно Плану з використання СІ. Погодження з керівником відділу МіО.
2. Організація збору даних для визначення індикаторів (направлення запитів, створення бази даних в рамках звітування 2018, 2019).
3. Зовнішні і внутрішні комунікації в рамках переходу на електронні системи збору даних та звітування.
4. Комунікація в рамках запровадження системи ОЯД.
5. Комунікація в рамках реалізації дослідницької діяльності.
6. Підтримка Національного порталу стратегічної інформації у сфері протидії ВІЛ/СНІДу (далі Національний портал СІ). Регулярне оновлення ресурсів та даних даного порталу. Отримання даних від спеціалістів національного та регіонального рівня для оновлення порталу.
7. Підготовлення щоквартального огляду про хід реалізації Плану з використання СІ (для зацікавлених сторін та висвітлення результатів на Національному порталі СІ).
8. Моніторинг тренінгової / навчальної діяльності в рамках Плану з використання СІ та висвітлення відповідної інформації на Національному порталі СІ.

Також, ЦГЗ проводитиме регулярні зустрічі (кожного півріччя) з основними стейкхолдерами для уточнення та успішного виконання даного Плану в рамках різних проектів та робочих груп, які працюють у сфері ВІЛ/СНІДу.

Одним з критеріїв успішного виконання Плану з використання СІ є підтверджений факт того, що інформація користується попитом та оцінюється як важливий ресурс для покращення послуг, посилення управління об'єктами та заходами протидії епідемії ВІЛ-інфекції.

Операційний план з підвищення ефективності використання стратегічної інформації у сфері боротьби з ВІЛ/СНІДом на 2019-2020 роки

№	ЗАВДАННЯ	2019				2020				Джерело фінансування	Виконавці
		I	II	III	IV	I	II	III	IV		
1.	ПОСИЛЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ СИСТЕМИ МІО ТА РОЗВИТОК ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ СІ										
1.1.	Узагальнити результати оцінки потенціалу партнерства у сфері СІ в рамках реалізації заходів з протидії ВІЛ-інфекції/СНІД.									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ (відділ МіО), інші зацікавлені сторони
1.2.	Налагодити комунікацію з партнерами щодо обміну СІ, зокрема на єдиній он-лайн платформі									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ (відділ МіО), інші зацікавлені сторони
1.3.	Упорядкувати взаємовідносини між структурними підрозділами ЦГЗ в межах системи МіО									Державний бюджет	ЦГЗ
1.4.	Напрацювати пропозиції до Плану МіО на 2019-2023 роки з урахуванням результатів оцінки системи МіО та потреби у СІ									Державний бюджет	ЦГЗ (відділ МіО)
1.5.	Забезпечити поширення серед зацікавлених сторін результатів оцінки системи МіО (2018 р.)									Державний бюджет, CDC	ЦГЗ, фахівці з МіО національного та регіонального рівнів
1.6.	Забезпечити на регулярній основі проведення оцінки потенціалу регіональної системи МіО в рамках розбудови системи громадського здоров'я. Підготувати звіт та поширити серед зацікавлених сторін.									Державний, місцеві бюджети	ЦГЗ (відділ МіО), фахівці з МіО національного та регіонального рівнів
1.7.	Запровадити індикатори моніторингу ефективності системи МіО в сфері ВІЛ/СНІДу									Державний, місцеві бюджети	ЦГЗ (відділ МіО), фахівці з МіО національного та регіонального рівнів
1.8.	Забезпечити методичний супровід регіональних спеціалістів МіО з питань СІ									Державний, місцеві бюджети	ЦГЗ (відділ МіО), фахівці з МіО національного та регіонального рівнів

№	ЗАВДАННЯ	2019				2020				Джерело	Виконавці
1.9.	Створити умови для забезпечення можливості безперервного дистанційного навчання регіональних фахівців МіО, використовуючи веб-ресурси (розміщення методичних рекомендацій, керівництв, тематичних оглядів, поширення найкращих практик тощо)									Державний бюджет, CDC	ЦГЗ (відділ МіО), Альянс громадського здоров'я (проект МЕТІДА)
1.10.	Оновити застаріле обладнання та програмне забезпечення відділів та Центрів МіО, на які покладні функції збору, агрегації, аналізу, візуалізації та поширення даних з ВІЛ/СНІДу на регіональному рівнях									Державний та місцеві бюджети, CDC, ГФ та інші ресурси	ЦГЗ, регіональні відділи / центри МіО
1.11.	Забезпечити регіональних фахівців ЦГЗ, епідеміологів та спеціалістів з МіО методичними матеріалами з СІ: керівництво ВООЗ "Сводное руководство по стратегической информации о ВИЧ в секторе здравоохранения", 2015 р., посібник ДУ УЦКС "Робота зі стратегічною інформацією у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на регіональному рівні", 2015 р.									Державний бюджет, CDC, проекти МТД	ЦГЗ, проект SIlab, інші зацікавлені сторони
2.	КОНСОЛІДАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМ ДАНИХ										
2.1.	Визначити перелік основних індикаторів та підходи до їх дезагрегації в рамках моніторингу епідемії ВІЛ/СНІДу та оцінки ефективності заходів									Державний, місцеві бюджети, проекти МТД	ЦГЗ (відділ МіО), фахівці з МіО національного та регіонального рівнів, НУО, інші зацікавлені сторони
2.2.	Сформувати реєстр джерел стратегічної інформації у сфері ВІЛ/СНІДу									Державний бюджет	ЦГЗ (відділ МіО)
2.3.	Розробити алгоритми збору даних з усіх джерел в рамках національної та глобальної звітності у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу									Державний бюджет	ЦГЗ (відділ МіО)
2.4.	Забезпечити консолідацію даних МіО на регіональному рівні в умовах розбудови системи громадського здоров'я									Державний, місцеві бюджети, проекти МТД	ЦГЗ (відділ МіО), фахівці з МіО національного та регіонального рівнів, інші зацікавлені сторони
2.5.	Забезпечити МіО заходів в умовах переходу на електронні системи збору даних та звітування									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ; CDC Ukraine; БО "100 відсотків життя"; I-TECH Ukraine; регіональні фахівці з МіО та ЕН

№	ЗАВДАННЯ	2019				2020				Джерело	Виконавці
2.6.	Забезпечити підтримку національних баз даних (e-TB manager, MIS) та імплементацію напрацювань в рамках реалізації партнерських проектів (BD Case++ і SYREX, DevINFO, STMA)									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ; CDC Ukraine; БО "100 відсотків життя"
2.7.	Ініціювати інтеграцію різних систем менеджменту даних (MIS, e-TB manager та електронних систем обліку проектів вторинної та третинної профілактики) через використання унікального ідентифікатора пацієнта для реєстрації та збору даних. Забезпечити поєднання баз даних з унікальним ідентифікатором в e-Health									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ; CDC Ukraine; БО "100 відсотків життя"
2.8.	Забезпечити супровід використання електронних систем збору даних та звітування з ВІЛ, ТБ на регіональному рівні									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ; CDC Ukraine; БО "100 відсотків життя"
2.9.	Запровадити електронний он-лайн інструмент для оптимізації збору інформації в рамках дослідження з оцінки національних витрат (NASA)									Державний бюджет, USAID	ЦГЗ, Deloitte
2.10.	Розпочати формування національного та регіонального сховищ інформації в рамках МіО програм у сфері ВІЛ/СНІДу: отримати агреговані дані з існуючих баз даних НУО та державного сектора, пов'язаних з профілактикою, лікуванням та доглядом за ВІЛ; забезпечити їх сумісність та доступність									Державний, місцеві бюджети, проекти МТД	ЦГЗ (відділ МіО), фахівці з МіО та ЕН національного та регіонального рівнів, МБФ "Альянс громадського здоров'я", БО "100 відсотків життя"
3.	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДАНИХ										
3.1.	Забезпечити розробку та апробацію СОП та інструментів для організації процесу ОЯД згідно міжнародних рекомендацій та стандартів									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ; CDC Ukraine; I-TECH Ukraine
3.2.	Адвокатувати включення підтримки ОЯД до наступного операційного плану країни (COP/ROP)									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ, зацікавлені сторони
3.3.	Забезпечити розробку плану заходів з ОЯД на всіх рівнях впливу та моніторинг його виконання.									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ; БО "100 відсотків життя"

№	ЗАВДАННЯ	2019				2020				Джерело	Виконавці
3.4.	Налагодити співпрацю з НУО в частині розвитку та інституалізації ОЯД									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ, МБФ "Альянс громадського здоров'я", БО "100 відсотків життя"
3.5.	Забезпечити наступність у підходах до ОЯД, що були напрацьовані в рамках реалізації НУО програм за підтримки проектів міжнародної технічної допомоги, при переході відповідних програм до сфери компетенції державного сектору									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ, зацікавлені сторони
3.6.	Перегляд та затвердження атрибутів для проведення ОЯД, що впливають на формування звітних форм та загальнодержавних індикаторів.									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ, БО "100 відсотків життя"
3.7.	Забезпечити фахівців, задіяних у ОЯД, методичними матеріалами та інструментами ОЯД (національні та регіональні фахівці з МіО, працівники регіональних центрів СНІДу та НУО)									Державний бюджет, CDC, інші проекти МТД	ЦГЗ, проект SIlab
3.8.	Провести тренінги з ОЯД для національних та регіональних спеціалістів з МіО, лікарів-інфекціоністів та епідеміологів ЗОЗ									CDC, інші проекти МТД	ЦГЗ, проект SIlab, інші зацікавлені сторони
3.9.	Провести тренінги з ОЯД для спеціалістів з МіО партнерських НУО, що задіяні у реалізації заходів та звітують про результати в рамках протидії епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу									CDC, інші проекти МТД	ЦГЗ, проект SIlab, інші зацікавлені сторони
3.10.	Забезпечити на регулярній основі моніторингові візити спеціалістів ЦГЗ до регіональних сайтів для ОЯД у системах МіО та рутинного ЕН									Державний бюджет, CDC, інші проекти МТД	ЦГЗ, проект SIlab
4.	АНАЛІЗ ДАНИХ										
4.1.	Аналіз каскаду послуг										
4.1.1.	Розробити інформаційні платформи (dashboards) для відображення каскадів послуг у зв'язку з ВІЛ для прийняття рішень щодо посилення відповіді на епідемію ВІЛ-інфекції/СНІДу на національному та регіональному рівнях для планування програм, визначення першочергових завдань, покращення якості послуг та звітності на усіх рівнях									Державний та місцеві бюджети, CDC, інші проекти МТД	ЦГЗ, проект SIlab

№	ЗАВДАННЯ	2019				2020				Джерело	Виконавці
4.1.2.	Розробити рекомендації для фахівців регіонального рівня щодо стандартних підходів до побудови, аналізу та презентації каскадів послуг у зв'язку з ВІЛ - профілактики, лікування та догляду									Державний бюджет, CDC	ЦГЗ, проект SIlab
4.1.3.	Здійснити гармонізацію даних в рамках каскадів послуг серед усіх виконавців, що реалізують програми профілактики, лікування та догляду серед КГ населення та ЛЖВ									Державний бюджет, CDC	ЦГЗ, проект SIlab
4.2.	Регулярний огляд реалізації програм										
4.2.1.	Забезпечити налагодження МіО профілактичних та лікувальних програм (зокрема ППМД) з використанням можливостей МІС-ВІЛ на національному та регіональному рівнях									Державний бюджет, CDC	ЦГЗ, проект SIlab
4.2.2.	Надати рекомендації регіональним спеціалістам, що здійснюють МіО програм лікування та ППМД, з питань розробки алгоритмів збору даних, методичного супроводу щодо визначення індикаторів та забезпечення якості даних в умовах децентралізації									Державний бюджет, CDC	ЦГЗ, проект SIlab
4.2.3.	Вжити спільних заходів для забезпечення об'єктивної оцінки ефективності тестування на ВІЛ та залучення до лікування ЛЖВ в рамках профілактичних програм серед ключових груп									Державний бюджет, CDC	ЦГЗ, проект SIlab
4.2.4.	Забезпечити навчання лікарів, які забезпечують надання медичної допомоги ЛЖВ у регіонах, навичкам збору даних про клінічний моніторинг та лікування									Державний бюджет, проекти МТД	ЦГЗ, інші зацікавлені сторони
4.3.	Епідеміологічний нагляд										
4.3.1.	Забезпечити спрощення порядку звітування та впровадження електронної системи епіднагляду за ВІЛ/СНІД як частини МІС-ВІЛ									Державний бюджет, CDC	ЦГЗ, проект SIlab
4.3.2.	Забезпечити удосконалення та впровадження методології епідеміологічного нагляду за ВІЛ-інфекцією/СНІДом									Державний бюджет, CDC	ЦГЗ, проект SIlab
4.3.3.	Провести тренінг з впровадження Інструкції щодо організації епідеміологічного нагляду за ВІЛ-інфекцією/СНІДом на регіональному рівні									CDC	ЦГЗ, проект SIlab
4.3.4.	Забезпечити навчання національних та регіональних спеціалістів з реалізації Національної стратегії тестування на ВІЛ									Державний бюджет, CDC	ЦГЗ, проект SIlab
4.3.5.	Провести тренінг з аналізу та використання даних епіднагляду для прийняття управлінських рішень (для національних та регіональних спеціалістів)									CDC	ЦГЗ, проект SIlab

№	ЗАВДАННЯ	2019				2020				Джерело	Виконавці
4.3.6.	Забезпечити поширення серед зацікавлених сторін результатів оцінки системи рутинного епіднагляду з ВІЛ/СНІД (2018 р.)									CDC	ЦГЗ, фахівці з ЕН національного та регіонального рівнів
4.4.	Оцінка та дослідження в сфері ВІЛ-інфекції										
4.4.1.	Укласти рамку (перелік) обов'язкових досліджень та оцінок, які мають генерувати доказову базу для прийняття рішень у сфері ВІЛ-інфекції, забезпечувати якісні дані для звітності за міжнародними зобов'язаннями України									Державний бюджет	ЦГЗ (відділ координації наукових досліджень), інші зацікавлені сторони
4.4.2.	Створити Національну робочу групу з проведення ІБПД та забезпечити її ефективну діяльність									CDC	ЦГЗ (відділ координації наукових досліджень), проект SILab
4.4.3.	Забезпечити реалізацію та координацію виконання Стратегічного плану для забезпечення сталості ІБПД в Україні									CDC	ЦГЗ (відділ координації наукових досліджень), проект SILab
4.4.4.	Реалізувати інтегровані біоповедінкові дослідження серед ключових груп (ЛВНІ, СП та ЧСЧ). Забезпечити поширення результатів ІБПД серед зацікавлених сторін									CDC та ГФ	ЦГЗ (відділ координації наукових досліджень), проект SILab
4.4.5.	Провести тренінг з біоетики дослідження за участі міжнародних експертів CDC для національних експертів									CDC	ЦГЗ (відділ координації наукових досліджень), проект SILab
4.4.6.	Переглянути національну методологію з оцінки розмірів ключових груп населення. Розробити протокол "Порядок проведення оцінки кількості ключових груп ризику"									CDC, інші проекти МТД	ЦГЗ (відділ координації наукових досліджень), проект SILab
4.4.7.	Забезпечити отримання та поширення результатів оцінки чисельності КГ та ЛЖВ									Державний бюджет	ЦГЗ
4.4.8.	Забезпечити навчання фахівців національного рівня методам оцінки чисельності КГ									ГФ	ЦГЗ (відділ координації наукових досліджень), проект SILab
4.4.9.	Провести моделювання ВІЛ-епідемії на національному та регіональному рівнях									CDC	ЦГЗ, проект SILab

№	ЗАВДАННЯ	2019				2020				Джерело	Виконавці
4.4.10.	Забезпечити створення та ефективну діяльність Технічної робочої групи з посилення системи епіднагляду за ВІЛ та лабораторної мережі з діагностики ВІЛ									CDC	ЦГЗ, проект SIlab
4.4.11.	Здійснити оцінку національних витрат на протидію ВІЛ в рамках фінансового моніторингу виконання Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу (NASA). Звіт за результатами оцінки поширити серед зацікавлених сторін.									Державний бюджет	ЦГЗ (відділ МіО)
4.4.12.	Забезпечити навчання спеціалістів МіО національного рівня з аналізу та використання біоповедінкових даних у сфері ВІЛ / СНІДу									CDC	ЦГЗ, проект SIlab
5.	ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ										
5.1.	Забезпечити технічну підтримку веб-ресурсу для функціонування Національного порталу стратегічної інформації у сфері протидії ВІЛ/СНІДу.									Державний бюджет, CDC, USAID, інші проекти МТД	ЦГЗ, проект SIlab, інші зацікавлені сторони (DELOITTE)
5.2.	Забезпечити інтеграцію інформаційних потоків та регулярне оновлення CI у сфері протидії ВІЛ/СНІД на Національному порталі.									Державний бюджет, CDC, USAID, інші проекти МТД	ЦГЗ, проект SIlab, інші зацікавлені сторони (DELOITTE)
5.3.	Оновити керівництво з отримання стратегічної інформації у сфері ВІЛ / СНІДу та поширити його серед фахівців національного та регіонального рівнів.									CDC	ЦГЗ, проект SIlab
5.4.	Підготувати та поширити публікацію зі стратегічної інформації у сфері протидії ВІЛ / СНІД на регіональному рівні									CDC	ЦГЗ, проект SIlab
5.5.	Забезпечити сталість тренінгових активностей зі стратегічної інформації на різних організаційних рівнях									Державний та місцеві бюджети, CDC, інші проекти МТД	ЦГЗ, проект SIlab, інші зацікавлені сторони
5.6.	Використання он-лайн платформ для забезпечення доступу до навчальних курсів спеціалістам, які працюють зі стратегічною інформацією									ГФ, CDC, інші проекти МТД	ЦГЗ, проект SIlab, інші зацікавлені сторони
5.7.	Забезпечити створення відео-матеріалів тренінгів для дистанційного навчання фахівців у сфері МіО, ЕН та CI (у форматі он-лайн бібліотеки)									ГФ, CDC, інші проекти МТД	ЦГЗ, проект SIlab, інші зацікавлені сторони

№	ЗАВДАННЯ	2019				2020				Джерело	Виконавці
5.8.	Вжити заходів з підвищення попиту на використання СІ у сфері ВІЛ/СНІДу									CDC	ЦГЗ, проект SIlab
5.9.	Внести зміни до формату інформаційних продуктів ЦГЗ, які призначені для прийняття рішень у сфері ВІЛ/СНІДу (аналітична складова, візуалізація, рекомендації по використанню)									Державний бюджет, CDC	ЦГЗ, проект SIlab
5.10.	Запропонувати стандартизовану форму запитів ЦГЗ на отримання інформації з метою підвищення культури використання СІ									Державний бюджет, CDC	ЦГЗ, проект SIlab

Глобальні індикатори моніторингу відповіді сектору охорони здоров'я на епідемію ВІЛ-інфекції для України²³

Номер і назва індикатора
1. Люди, які живуть з ВІЛ
2. Національне фінансування програми протидії ВІЛ/СНІДу
3. Профілактичні заходи серед ключових груп щодо інфікування ВІЛ (ЛВНІ, СП, ЧСЧ)
4. Люди, які живуть з ВІЛ, та знають свій статус
5. Зв'язок з послугами у зв'язку з ВІЛ
6. Люди, які отримують АРТ
7. Утримання в програмі АРТ
8. Вірусне навантаження
9. Смертність від СНІДу
10. Нові випадки інфікування ВІЛ

Показники МіО в рамках реалізації Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2019-2023 роки

Номер і назва індикатора
1. Частка ЛЖВ, які знають про свій ВІЛ-позитивний статус та охоплені медичним наглядом, від оціночної кількості ЛЖВ
2. Частка осіб, охоплених АРТ, від оціночної кількості ЛЖВ
3. Частка ЛЖВ, які отримують АРТ та мають невизначуване ВН, від оціночної кількості ЛЖВ
4. Смертність від хвороб, зумовлених СНІДом
5. Частота передачі ВІЛ від матері до дитини
6. Частка ЛВНІ, охоплених заходами з профілактики ВІЛ, від оціночної кількості ЛВНІ
7. Частка СП, охоплених заходами з профілактики ВІЛ, від оціночної кількості СП
8. Частка ЧСЧ, охоплених заходами з профілактики ВІЛ, від оціночної кількості ЧСЧ, %
9. Частка ЧСЧ, охоплених доконтактною профілактикою, від оціночної кількості ЧСЧ, %
10. Охоплення осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів замісною підтримувальною терапією, від оціночного числа, %

²³ Зведене керівництво зі стратегічної інформації з питань ВІЛ для сектору охорони здоров'я. Consolidated strategic information guide for HIV in the health sector. Geneva: World Health Organization; 2015 - <http://www.who.int/hiv/pub/guidelines/strategic-information-guidelines/en/>, accessed 22 May 2015.

Індикатори в рамках Глобального моніторингу по СНІДу (GAM)²⁴

Зобов'язання 1   **Забезпечити доступ до лікування для 30 мільйонів людей, що живуть з ВІЛ, за рахунок досягнення цілей «90-90-90» до 2020 року**

Номер і назва індикатора
1.1. Люди, які живуть з ВІЛ та знають свій статус
1.2. Люди, які живуть з ВІЛ та отримують АРТ
1.3. Утримання на АРТ протягом 12 місяців
1.4. Люди, котрі живуть з ВІЛ, що мають знижене вірусне навантаження
1.5. Пізня діагностика ВІЛ
1.7. Смертність від СНІДу

Зобов'язання 2   **Викорінити нові випадки ВІЛ-інфекції серед дітей до 2020 року, забезпечивши доступ до лікування ВІЛ-інфекції для 1,6 мільйона дітей до 2018 року**

Номер і назва індикатора
2.1. Рання діагностика ВІЛ у дітей
2.3. Профілактика ВІЛ передачі від матері дитині
2.4. Сифіліс серед вагітних жінок
2.5. Захворюваність на вроджений сифіліс
2.6. Тестування на ВІЛ серед вагітних жінок

Зобов'язання 3   **Забезпечити доступ до комбінованих стратегій профілактики, включаючи доконтактну профілактику, добровільне медичне чоловіче обрізання, зменшення шкоди і розповсюдження презервативів, до 2020 року не менше ніж для 90% людей, особливо для молодих жінок і дівчаток-підлітків в країнах з високою поширеністю і для ключових груп населення - чоловіків-геїв і інших чоловіків, що мають статеві стосунки з чоловіками, трансгендерних осіб, працівників секс-бізнесу та їх клієнтів, людей, що вживають ін'єкційні наркотики, і ув'язнених**

Номер і назва індикатора
3.1. Показник захворюваності на ВІЛ
3.2. Оцінка чисельності груп високого ризику інфікування ВІЛ
3.3. Поширеність ВІЛ серед ключових груп населення
3.4. Тестування на ВІЛ в ключових групах населення
3.5. Охоплення антиретровірусною терапією людей, що живуть з ВІЛ та входять в ключові групи населення
3.6. Використання презервативів серед ключових груп населення
3.7. Охоплення програмами профілактики ВІЛ представників ключових груп
3.8. Безпечна практика ін'єкцій серед осіб, що вживають наркотики ін'єкційним шляхом

²⁴ РУКОВОДСТВО | ЮНЭЙДС 2018 <http://www.unaids.org/ru/resources/documents/2017/Global-AIDS-Monitoring>

Номер і назва індикатора	
3.9.	Голки та шприці, поширювані на людину серед осіб, що вживають наркотики ін'єкційним шляхом
3.10.	Охоплення опіоїдною замісною терапією
3.11.	Активний сифіліс серед секс-робітників
3.12.	Активний сифіліс серед чоловіків, які мають сексуальні контакти з чоловіками
3.13.	Програми забезпечення профілактики ВІЛ в тюрмах
3.14.	Вірусний гепатит серед ключових груп населення
3.15.	Люди, які отримують доконтактну профілактику (ДКП)

Зобов'язання 8   **Забезпечити збільшення інвестицій в сфері протидії ВІЛ до 26 млрд. дол. США до 2020 року, з виділенням чверті (25%) коштів на комбіновану профілактику ВІЛ-інфекції, і 6% на регулювання соціальних факторів, що мають вирішальне значення як для поширення, так і для ефективної протидії епідемії.**

Номер і назва індикатора	
8.1	Загальний обсяг видатків в сфері протидії ВІЛ

Зобов'язання 10   **Забезпечити відхід від практики ізолюваного вирішення питань протидії СНІДу на основі інтеграції систем надання послуг з урахуванням конкретних потреб і потреб людей і забезпечення загального охоплення послугами охорони здоров'я, включаючи лікування туберкульозу, раку шийки матки, гепатитів В і С**

Номер і назва індикатора	
10.1.	Спільне управління лікуванням туберкульозу та ВІЛ-інфекції
10.2.	Люди, що живуть з ВІЛ, у яких виявлено туберкульоз в активній формі
10.3.	Люди, що живуть з ВІЛ, які почали курс профілактичного лікування туберкульозу
10.5.	Гонорея у чоловіків
10.6.	Тестування ЛЖВ на гепатит В
10.7.	Люди з коінфекцією ВІЛ / ВГВ, які отримують комбіноване лікування
10.8.	Тестування ЛЖВ на гепатит С
10.9.	Люди з коінфекцією ВІЛ / ВГС, що почали отримувати лікування від ВГС
10.10.	Скринінг раку шийки матки серед жінок, які живуть з ВІЛ

Індикатори в рамках виконання зобов'язань держави перед Глобальним Фондом для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією (GF)

Індикатори впливу (ІВ)

Номер і назва індикатора
1. Відсоток чоловіків, які мають секс із чоловіками, які живуть з ВІЛ
2. Відсоток робітників комерційного сексу, що живуть з ВІЛ
3. Відсоток людей, які вживають ін'єкційні наркотики, які живуть з ВІЛ
4. Кількість смертей від СНІДу на 100 тис. населення
5. Смертність хворих на туберкульоз від хвороби, зумовленої СНІДом на 100 тис. населення
6. Смертність від туберкульозу на 100 тис. населення
7. Відсоток хворих на туберкульоз, у яких діагноз МР ТБ або РР ТБ підтверджено вперше у житті
8. Відсоток хворих на туберкульоз з діагнозом МР ТБ або РР ТБ, які розпочали повторне лікування
9. Відсоток інших вразливих груп населення, хто живе з ВІЛ

Індикатори результату (ІР)

Номер і назва індикатора
1. Відсоток чоловіків, які повідомляють про використання презерватива під час останнього анального сексу з чоловіком-партнером
2. Відсоток робітників комерційного сексу, які повідомляють про використання презерватива з останнім клієнтом
3. Відсоток людей, які вживають наркотики, що повідомляє про використання стерильного ін'єкційного інструментарію під час останнього введення
4. Відсоток дорослих та дітей з ВІЛ, які, як відомо, проходять лікування через 12 місяців після початку антиретровірусної терапії
5. Відсоток людей, які живуть з ВІЛ на АРВ, які мають пригнічене вірусологічне навантаження (серед усіх тих, хто зараз перебуває на лікуванні, які отримували результати LV-вимірювання, незалежно від того, коли вони розпочали АРТ)
6. Відсоток успішно пролікованих випадків з МР ТБ та/або РР ТБ

Індикатори процесу (ІП)

Номер і назва індикатора
1. Кількість людей, які вживають ін'єкційні наркотики, які перебувають на замісній підтримуючій терапії
2. Відсоток людей, які вживають ін'єкційні наркотики, які перебувають на замісній підтримуючій терапії
3. Відсоток людей, що живуть з ВІЛ, які отримують антиретровірусну терапію
4. Відсоток людей, які вживають ін'єкційні наркотики, що охоплених програмами профілактики ВІЛ
5. Відсоток зареєстрованих хворих на туберкульоз із документально підтвердженим ВІЛ-статусом
6. Відсоток ВІЛ-позитивних хворих на туберкульоз на АРТ під час лікування туберкульозу
7. Кількість зареєстрованих випадків усіх форм ТБ, включаючи нові випадки захворювання та рецидиви
8. Кількість випадків туберкульозу з МР ТБ та/або РР ТБ

Номер і назва індикатора
9. Кількість випадків туберкульозу з МР ТБ та/або РР ТБ, що розпочали лікування другого ряду
10. Відсоток випадків туберкульозу з МР ТБ та/або РР ТБ, втрачених протягом перших шести місяців лікування
11. Відсоток людей, які живуть з ВІЛ, що нещодавно зарахували до ВІЛ-терапії, розпочали профілактичну терапію ТБ
12. Відсоток робітників комерційного сексу, охоплених програмами профілактики ВІЛ
13. Відсоток чоловіків, які мають секс із чоловіками, охоплених програмами профілактики ВІЛ
14. Відсоток людей, які вживають ін'єкційні наркотики, які отримали тест на ВІЛ протягом звітного періоду та знають їх результати
15. Відсоток людей, які вживають ін'єкційні наркотики, що зареєстровані у центрах СНІДу за звітний період
16. Відсоток чоловіків, які мають секс із чоловіками, які отримали тест на ВІЛ протягом звітного періоду та знають їх результати
17. Відсоток робітників комерційного сексу, які отримали тест на ВІЛ протягом звітного періоду та знають їх результати
18. Кількість випадків туберкульозу з ХР, зареєстрованих на лікування

Список використаної літератури

---

1. WHO. Framework. Geneva: World Health Organization; 2016. Consolidated strategic information guidelines for HIV in the health sector.
2. Nutley T, Reynolds H. Improving the use of health data for health system strengthening. Glob Health Action. 2013;6:20001. doi: 10.3402/gha.v6i0.20001
3. Робота зі стратегічною інформацією у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на регіональному рівні. Практичний посібник. – К.: ТОВ «Поліграф плюс», 2015. – 120 с.
4. Інформаційний бюлетень «ВІЛ-інфекція в Україні» № 49. – Київ, 2018 – 121 с.
5. Зведене керівництво зі стратегічної інформації з питань ВІЛ для сектору охорони здоров'я. Consolidated strategic information guide for HIV in the health sector. Geneva: World Health Organization; 2015
6. Звіт про результати оцінки єдиної системи моніторингу та оцінки ефективності заходів, спрямованих на запобігання поширенню епідемії ВІЛ-інфекції, в Україні: національний та регіональний рівні. – Салабай Н., Шваб І., Кузін І., Марциновська В., Антоненко Ж. - К.: 2018. - 64с.
7. 12 Components Monitoring and Evaluation System Strengthening Tool. Geneva: UNAIDS, March 2009.

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК